



รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง ปัญหาการคุ้มครองคนไทยในมาเลเซีย
และแนวทางแก้ไข

จัดทำโดยนายสมพงษ์ กางทอง
รหัส 4020

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 4 ปี 2555
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ



รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง ปัญหาการคุ้มครองคนไทยในมาเลเซียและแนวทางแก้ไข

จัดทำโดย นายสมพงษ์ กางทอง
รหัส 4020

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 4 ปี 2555
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลเรื่อง “ปัญหาการคุ้มครองคนไทยในมาเลเซียและแนวทางแก้ไข” เป็นการรวบรวมศึกษาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนไทยในมาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดต่อกับประเทศไทยด้วยความยาวกว่า 500 กิโลเมตร มีภาพลักษณ์พัฒนามากกว่าประเทศไทย สภาพที่เกิดขึ้นของปัญหาจึงแตกต่างจากประเทศเพื่อนบ้านอีก 3 ประเทศ คือ ลาว กัมพูชา และพม่า ซึ่งมีการพัฒนาน้อยกว่า การรับรู้ของคนไทยเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 4 ประเทศ จึงแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจาก ประชาชนชาวลาว กัมพูชา พม่า จะรับรู้ประเทศไทยว่า เป็นประเทศที่พัฒนามากกว่า เป็นเป้าหมายในการเสี่ยงโชค แสวงหาโอกาส คนไทยก็รับรู้เกี่ยวกับประเทศมาเลเซียมองเป็นประเทศที่เป็นโอกาสในการแสวงหา เงินได้ ฉะนั้น

เมื่อการรับรู้ของประชาชนคนไทยเป็นไปในลักษณะดังกล่าว โดยขาดข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง ขาดการศึกษาข้อมูลประกอบการตัดสินใจ คาดหมายเพียงเป็นประเทศที่ตนจะมีโอกาสแสวงหารายได้ที่ดีกว่าในประเทศไทย จึงเกิดความเข้าใจผิด เป็นช่องทางของผู้ฉกฉวยโอกาสโดยไม่สุจริตที่แอบแฝงมาจากกลุ่มอาชญากรรมต่างๆ เป็นเหตุให้เกิดปัญหากับคนไทยที่เรียกกันว่า “คนไทยตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศ” จึงเป็นพันธกิจ ภาระหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ในประเทศมาเลเซียต้องเข้าไปคุ้มครองดูแลให้ความช่วยเหลือคนชาติของตนในประเทศผู้รับอันเป็นบทบาทหน้าที่หนึ่งของงานเกี่ยวกับการกงสุล ของสถานเอกอัครราชทูตฯ ปัจจุบันจะเรียกว่า “งานตามนโยบายการทูตเพื่อประชาชน” ซึ่งเป็นงานที่ข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศต้องเข้าใจ ทำงานด้วยจิตอาสาเสียสละ อดทนและมีศิลปะในการเจรจาทั้งกับคนไทยผู้ตกทุกข์ได้ยากกับเจ้าหน้าที่ของประเทศผู้รับ

การศึกษาเรื่องนี้ ได้เปิดเผยข้อเท็จจริงของประเภทคนไทยที่ตกทุกข์ได้ยาก สาเหตุของปัญหาจากต้นทาง อาจเป็นภาพทางลบไม่ตรงกับภาพของประเทศ แต่เป็นการศึกษาวิเคราะห์จากเอกสาร รายงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ จำนวนตัวเลขสถิติอ้างอิงให้เห็นอย่างชัดเจน พร้อมทั้งได้ยืนยันถึงภารกิจที่สถานเอกอัครราชทูตฯ ได้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ประมวลปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติงานได้โดยสรุปคือ

(1) ปัญหาและอุปสรรคจากภายในส่วนของสำนักงาน เช่น เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอกับสภาพความเป็นจริงของประเทศที่ตั้ง ปัญหาทางภูมิศาสตร์ของประเทศ มีเมืองในเขตอาณาเป็นเกาะอยู่ห่างไกล ปัญหาเกิดขึ้นจากตัวคนไทยเอง

(2) ปัญหาอุปสรรคจากฝ่ายประเทศผู้รับคือมาเลเซีย อาทิ เช่น มีปัญหาคนเข้าเมืองผิดกฎหมายจากประเทศอื่นมากกว่าไทย การบังคับใช้ระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัด ซึ่งเจ้าหน้าที่สถานเอกอัครราชทูตฯ ไม่สามารถก้าวล่วงได้ตามธรรมเนียมทางการทูต

เพื่อบรรเทาปัญหาและหาทางแก้ไขก่อนที่จะประเทศในกลุ่มอาเซียน จะเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ.2558 (ค.ศ 2015) ผู้ศึกษาได้ประมวลประสบการณ์และปัญหาที่ได้พบมาตลอดระยะเวลาการทำงานที่ด้านกงสุล จึงได้เสนอกฤษฎีเพื่อการแก้ปัญหาเป็น 4 ประการหรือ 4P ประกอบด้วย

1. การป้องกันปัญหาที่ต้นทาง (Prevention)
 2. การคุ้มครองที่ปลายทาง (Protection)
 3. การดำเนินการตามกฎหมายเพื่อนำผู้กระทำความผิดไปปรับโทษ (Prosecution) ทั้งต้นทางและปลายทางตามเหตุแห่งความผิด
 4. ให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูและให้โอกาส (Provide Assistance and Rehabilitation)
- โดยผู้ศึกษาได้เสนอแนะขั้นตอน วิธีการดำเนินงานพร้อมกับหน่วยงานที่ต้องบูรณาการ เห็นว่าการป้องกันที่ต้นทางคือประเทศไทย น่าจะเป็นการลดปัญหาที่ถูกต้องและเป็นผลดีทั้งแก่คนไทยและรักษาภาพลักษณ์ ปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ได้อย่างเหมาะสมกว่า

นอกจากนั้น ผู้ศึกษายังได้เสนอแนะทั้งในเชิงนโยบายและในการดำเนินการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ตามแผนงานปัจจุบันและเป็นแบบอย่างให้สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่แห่งอื่นเช่น ปรับกระบวนการทัศนจากการเน้นดำเนินนโยบายการทูตตามประเพณีแบบดั้งเดิมคือการรักษาเสริมสร้างความสัมพันธ์ มาเป็นการทูตเพื่อประชาชน (Preventive Diplomacy for People) ด้วยการเพิ่มบทบาทประสานกับหน่วยงานภายในประเทศ เนื่องจากสถานะการเป็นประเทศติดต่อชายแดนชายแดนให้มากขึ้น เพิ่มการสร้างเครือข่ายคนไทยเพื่อ “ให้คนไทยช่วยไทยด้วยกัน” จะเป็นการแบ่งเบาภาระการคุ้มครองดูแลคนไทยก่อนสถานเอกอัครราชทูตฯ จะเข้าไปดูแลอย่างทันทั่วทั้งที่

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้ ผู้ศึกษาประสงค์จะให้เกิดประโยชน์สำหรับเป็นแนวทางสำหรับฝ่ายกงสุลของสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ในการลดปัญหาคนไทยตกทุกข์ได้ยากในมาเลเซีย ประเทศเพื่อนบ้านที่มีคนไทยเดินทางเข้าไปเสี่ยงโชคมากที่สุด ด้วยเหตุผลทาง ภูมิศาสตร์ของพื้นที่และปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคมของคนไทย และเป็นแบบอย่างให้สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ของไทยในประเทศอื่นๆ นำไปใช้ได้เช่นเดียวกัน ผู้ศึกษาได้ทุ่มเททำงานให้ความช่วยเหลือคนไทยผู้มีปัญหาตามหน้าที่อย่างสุดความสามารถและด้วยจิตอาสาตลอดมาจนได้รับการพิจารณาให้ได้รับรางวัล “คนดีของแผ่นดิน” คนแรกของกระทรวงการต่างประเทศ จากรายการ “คนค้นคน” ของบริษัททีวีบูรพา และกระทรวงยุติธรรม เมื่อปี 2554

รายงานฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้และคำแนะนำของคณะอาจารย์ที่ปรึกษาประกอบด้วย เอกอัครราชทูตจันทร์ทิพา ภูตระกูล ท่านศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู และรองศาสตราจารย์ ดร.สมพร แสงชัย ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาติดตามผลงานเป็นระยะ อีกทั้งให้กรอบรายงานที่เหมาะสมตั้งแต่เริ่มต้น ลดความกังวลใจว่า ผู้ศึกษาจะนำประสบการณ์จริงมาเสนอในรูปแบบวิชาการได้อย่างไร จนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์เป็นรายงานฉบับนี้ด้วยสำนึกในพระคุณอย่างยิ่ง

ผู้ศึกษาขอบพระคุณ ฯพณฯ นายธนະ ดวงรัตน์ เอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ผู้บังคับบัญชาโดยตรงที่อนุญาติให้ผู้ศึกษาเข้ารับการอบรมหลักสูตรนี้ นายทรงศักดิ์ สายเชื้อ อัครราชทูต และนางมาณะวดี สุมิตรเหมาะ อัครราชทูตที่ปรึกษา รวมทั้ง เจ้าหน้าที่สำนักงานแรงงานไทยในมาเลเซียที่ได้ช่วยเหลือดูแลงานประจำในระหว่างที่เข้ารับการอบรมในครั้งนี้ โดยเฉพาะนายสมปอง เจริญสุข เลขานุการโท ผู้ปฏิบัติหน้าที่กงสุลแทนผู้ศึกษาโดยตรงเป็นเวลา กว่า 10 สัปดาห์

ขอขอบคุณผู้ร่วมงาน เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในฝ่ายกงสุลทุกคนที่ปฏิบัติงานด้วยความทุ่มเทเป็นทีมด้วยกันตลอดมา จัดหาข้อมูลด้านเอกสาร ร่วมเดินทางไปเยี่ยมเรือนจำ สถานกักกัน สัมภาษณ์คนไทยและให้ความช่วยเหลือส่งกลับภูมิลำเนาด้วยยากลำบากทั้งกายใจเสมอมา

ขอขอบคุณข้าราชการ เจ้าหน้าที่สถาบันทเววงส์วโรปการทุกท่าน ที่มีส่วนในการจัดอบรมทั้งด้านสารัตถะ วิทยาการ กำหนดการศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ อำนวยความสะดวก

แก่ผู้เข้ารับการอบรม นบท.รุ่น 4 และอาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่านที่ช่วยเปิดโลกทัศน์ในหลักสูตรนี้
อย่างยิ่ง

สุดท้ายที่มีอาจลืมได้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณท่านรองปลัดกระทรวง (นายเฉลิมพล
ทันจิตต์) ประธาน นบท.รุ่น 4 และเพื่อน นบท.ทุกท่าน ที่ได้ร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความ
เสียสละและร่วมแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นให้กำลังใจแก่กันและกัน ตลอดช่วงหลักสูตรจนจบบริบูรณ์
สำเร็จตามเป้าหมายของทุกคนทุกประการ

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตการศึกษา	4
1.4 วิธีการศึกษา	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิด กฎหมาย ระเบียบ ข้อมูลและเอกสารราชการที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประเทศมาเลเซีย	7
2.2 แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2555-2558	8
2.3 พันธกิจการคุ้มครองคนไทยในต่างประเทศ	9
2.4 ความผิดตามกฎหมายของไทยที่คนไทยต้องได้รับการคุ้มครอง	10
2.5 หน่วยงานของไทยที่มีภารกิจสนับสนุนการป้องกัน คุ้มครอง ดำเนินคดี และฟื้นฟู ผู้เสียหายจาก ต่างประเทศ	11
2.6 กลไกทวิภาคีในการแก้ปัญหาแรงงานไทย-มาเลเซีย	12
2.7 แนวคิดว่าการคุ้มครองคนชาติตามกฎหมายระหว่างประเทศ	12
2.8 ความผิดตามกฎหมายมาเลเซีย	13
บทที่ 3 ผลการศึกษา	
3.1 กลุ่มคนไทยที่ประสบปัญหาในมาเลเซียที่ต้องให้ความคุ้มครอง	16
3.2 สาเหตุที่มาของปัญหาคนไทยตกทุกข์ได้ในมาเลเซีย	19
3.3 ลักษณะของการตกทุกข์ได้ของคนไทยในมาเลเซีย	20
3.4 การแก้ปัญหาของสถานเอกอัครราชทูตฯ	21
3.5 ปัญหาและอุปสรรค	23

3.6 ข้อเสนอในการแก้ปัญหาแบบบูรณาการตามกลยุทธ์ 4P	25
3.7 แผนผังการดำเนินงานแบบบูรณาการตามกลยุทธ์	29
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	
4.1 สรุปผลการศึกษา	30
4.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	32
4.3 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ	33
บรรณานุกรม	35
ภาคผนวก	
ก. ข้อมูลประเทศมาเลเซียโดยสรุป	36
ข. สถิติการเยี่ยมชมคนไทยในสถานกักกัน	38
ค. สถิติการเยี่ยมชมคนไทยในเรือนจำมาเลเซีย	40
ง. ผลและแผนการปฏิบัติงานประจำปีสถานเอกอัครราชทูตฯ	41
ประวัติผู้เขียน	46

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา

ตามแผนปฏิบัติการของกระทรวงการต่างประเทศ ได้กำหนดยุทธศาสตร์และพันธกิจหลักไว้ให้เป็นไปตามนโยบายบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลที่ผ่านมาว่า จะให้ความสำคัญคุ้มครอง ส่งเสริม และดูแลผลประโยชน์ของคนไทย แรงงานไทย ภาคธุรกิจเอกชนไทยในต่างประเทศ เพื่อให้สามารถอยู่ได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ตลอดจนการให้บริการด้านการกงสุล และสนับสนุนการสร้างความสัมพันธ์ให้แก่มุสลิมไทย ให้สามารถรักษาเอกลักษณ์และความเป็นไทย อีกทั้ง ทุกสถานทูต/สถานกงสุลของไทยในต่างประเทศ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านสังคมที่จะปฏิบัติตาม โดยจะดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศอย่างจริงจัง และได้ทุ่มเทดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ที่วางไว้ตลอดมา

1.1 สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์และเขตอาณา

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ มีอาณาเขตกำกับดูแลในมาเลเซียรวม 8 รัฐ ประกอบด้วย เปรัก (Perak) สลังงอร์ (Selangor) เนกรีเซมบิลัน (Negeri Sembilan) มะละกา (Melaka) ปาหัง (Pahang) ยะโฮร์ (Johor) ซาบาห์ (Sabah) และรัฐซาราวัก (Sarawak) กรุงกัวลาลัมเปอร์เป็นเมืองหลวงอยู่ในรัฐเซลังงอร์ โดย 2 รัฐคือซาบาห์และซาราวัก อยู่ในเขตของเกาะบอร์เนียวอยู่ห่างจากอาณาเขตคาบสมุทรตะวันตก ต้องเดินทางโดยเครื่องบินประมาณ 2 ชม. ส่วนสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองปีนังดูแล 3 รัฐคือรัฐปีนัง (Penang) รัฐเคดาห์ (Kedah) รัฐเปอร์ลิส (Perlis) และภาคเหนือของรัฐเปรัก สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองโกตาบารูดูแล 2 รัฐ ได้แก่รัฐกลันตัน (Kelantan) และ ตรังกานุ (Terengganu) ทั้งนี้ ทั้งสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ มีเจ้าหน้าที่กงสุลปฏิบัติหน้าที่ 1 คน ลูกจ้างท้องถิ่นอีก 1 หรือ 2 คน ต้องรับภาระช่วยเหลือบรรเทาปัญหาคนไทยตกทุกข์ได้ยากจำนวนมาก ผู้ศึกษาจึงเห็นความสำคัญว่า ต้องศึกษาวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาที่แท้จริงเพื่อประกอบการหาแนวทางบรรเทาปัญหานี้ โดยจะบูรณาการการแก้ปัญหา กับหน่วยงานอื่น และควรกำหนดขอบเขตทั้งในประเทศมาเลเซียที่เป็นปลายทางและประเทศไทยที่เป็นต้นทางอย่างเหมาะสมต่อไป

สถานเอกอัครราชทูตฯ ได้รับแจ้งปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับคนไทยจากทางการมาเลเซีย ตลอดในหลายปีที่ผ่านมาว่า มีคนไทยถูกจับกุมในข้อหาต่าง ๆ จำนวนมาก รวมทั้ง กรณีมีคนไทย เสียชีวิตอย่างอนาถา อาทิ เช่นในเรือนจำในหลายรัฐ มีโรงพยาบาลของทางการมาเลเซีย ได้ขอความร่วมมือจากสถานเอกอัครราชทูตฯ ให้ไปตรวจสอบยืนยันสัญชาติของผู้ป่วยอนาถาที่อ้างว่าเป็นคนไทย แต่ไม่มีเอกสารประจำตัว และให้นำตัวออกจากโรงพยาบาลส่งกลับประเทศไทยเฉลี่ยเดือนละ 2 ราย นอกจากนั้น ยังได้รับแจ้งจากอาสาสมัครเครือข่ายคนไทยที่อาศัยอยู่ในรัฐต่าง ๆ ขอคำแนะนำ และแนวทางการช่วยเหลือคนไทยที่ประสบปัญหาด้านต่างๆ จากสถานเอกอัครราชทูตฯ จำนวน มากอีกทั้งได้รับการประสานงานจากสถานกักกันให้ออกเอกสารสำคัญประจำตัว (C.I.) ก่อนส่งตัว คนไทยกลับผ่านด่านชายแดนอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 1 ข้อมูลคนไทยถูกจับกุม เสียชีวิตและป่วยอนาถา ใน มช.ระหว่างปี 2552-2555¹

ประเภท/จำนวนคน	2552	2553	2554	2555 (ม.ค.-เม.ย.)
คดีเข้าเมือง/ทำงานผิดกฎหมาย	1,848	1,304	506	370
ครอบครอง/ขนยาเสพติดเข้า ม.ช.	38	79	83	14
เสียชีวิตทุกประเภท	11	38	10	6
ป่วยอนาถาใน รพ.ของรัฐ	4	7	9	3
โทษประหารชีวิต/ระหว่างอุทธรณ์	-	-	-	17 (ปัจจุบัน)

ข้อมูลดังกล่าวข้างต้นนี้ รวบรวมจากหนังสือแจ้งเป็นอย่างเป็นทางการจากการตรวจคนเข้าเมืองมาเลเซีย (Department of Immigration of Malaysia) อาจมีบ้างที่หลังจากการตรวจสอบยืนยันสัญชาติผ่านระบบงานฐานข้อมูลทะเบียนราษฎรของกระทรวงมหาดไทยแล้วพบว่า ไม่ใช่คนสัญชาติไทย แต่จำนวนที่ได้รับแจ้งจากทางการมาเลเซียดังกล่าวข้างต้น ยังถือเป็นจำนวนมากมายอย่างน่าวิตก โดยเฉพาะมีนักโทษไทยที่ศาลชั้นต้น (High Court) ของมาเลเซียพิพากษาประหารชีวิตในเขตอาณานิคมของสถานเอกอัครราชทูต/และสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองปีนัง และโกตาบารู รวม 17 คน เชื่อได้ว่า เป็นตัวเลขมากที่สุดในโลก โดยแยกเป็นหญิง 13 ชาย 4 คดีอยู่ระหว่างการอุทธรณ์ และยังมีผู้ต้องหาที่รอการพิจารณาของศาลชั้นต้นที่คดีมีโทษถึงประหารชีวิตอีกกว่า ๒๐ ราย และกว่า 80 % เป็นเพศหญิง ทั้งหมดนี้ ไม่รวมกรณีที่ถูกจับกุมในข้อหาอื่น ๆ ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจสอบสวนมีโทษปรับและปล่อยตัวภายในอำนาจการของเจ้าพนักงานสอบสวนไม่เกิน 28 วัน กรณีที่ปล่อยตัวภายใน

¹สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ “รายงานปัญหาการคุ้มครองคนไทยในมาเลเซีย”

1-2 สัปดาห์ เจ้าหน้าที่ตำรวจอาจไม่แจ้งให้สถานเอกอัครราชทูตฯ ทราบอย่างเป็นทางการ แต่ได้รับแจ้งจากเครือข่ายคนไทยที่อาศัยในมาเลเซีย และญาติของผู้เสียหายได้ขอให้สถานเอกอัครราชทูตฯ ไปช่วยเหลืออีกจำนวนมาก นอกจากนั้น ยังปรากฏหลักฐานคนไทยถูกระทำ ถูกแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงานจากนายจ้างในหลายสาขาอาชีพ และขบวนการค้ามนุษย์ ซึ่งสถานเอกอัครราชทูตฯ ต้องให้ความช่วยเหลือในฐานะคนไทยตกทุกข์ได้ยากมากกว่า 100 รายทุกปี

ข้อเท็จจริงดังกล่าวมาถือว่า เป็นปัญหาคนไทยตกทุกข์ได้ยากในประเทศมาเลเซีย เป็นการระงับการคุ้มครองดูแลส่งกลับ ช่วยเหลืออย่างเต็มความสามารถ ตามนโยบายของรัฐบาลที่มอบพันธกิจนี้ให้กระทรวงการต่างประเทศ เป็นหน่วยงานนำไปปฏิบัติโดยมีสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ในมาเลเซีย เป็นผู้ดำเนินการตามพันธกิจดังกล่าวให้บรรลุผล ทั้งนี้ คนไทยที่มีปัญหามากที่สุดในมาเลเซีย และต้องได้รับการคุ้มครอง และทำการศึกษาเพื่อหาหนทางหลักการเป็นแบบอย่างไปปฏิบัติในอนาคตแยกได้เป็น 4 กลุ่มหลัก ๆ ดังนี้

- 1.1 กลุ่มแรงงานทั้งเข้าเมืองถูกและไม่ถูกต้องแต่ทำงานผิดกฎหมาย
- 1.2 กลุ่มนักท่องเที่ยวแอบแฝงทำงานในสถานบริการ
- 1.3 กลุ่มเหยื่อขบวนการค้ายาเสพติดและขบวนการค้ามนุษย์
- 1.4 กลุ่มนักเรียนนักศึกษา

นโยบายของรัฐบาลในการคุ้มครองคนไทยในต่างประเทศ

ตามแผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2555 – 2558 ของรัฐบาลชุดปัจจุบันได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 23-25 สิงหาคม 2555 ได้กำหนดไว้ในนโยบายข้อ 7.7 สนับสนุนการทูต เพื่อประชาชนคุ้มครองผลประโยชน์ของคนไทย ดูแลคนไทยและแรงงานไทยในต่างประเทศ² อันเป็นดังสัญญาประชาคมที่ผูกมัดพันธกิจที่จะช่วยเหลือดูแลคนไทยทุกคนนับแต่ก้าวเท้าออกจากแผ่นดินไทย ไม่ว่าประเทศปลายทางจะอยู่ใกล้ไกลแค่ไหน ทำให้ความคาดหวังของประชาชนที่มีโอกาสเดินทางไปต่างประเทศทุกวัตถุประสงค์ จึงอยู่ที่ภารกิจของสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่เป็นหลัก ที่ผ่านมามีหลายคนอาจจะมองปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนไทยในมาเลเซียอย่างผิวเผิน เนื่องจากเป็นประเทศชายแดน เข้าออกได้สะดวก แม้แต่คนไทยที่คิดไปเสี่ยงโชคขาดทอง ก็ไม่คำนึงถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับตัวเอง ปัญหาคนไทยตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศ โดยเฉพาะในมาเลเซียจึงเป็นกรณีที่ต้องทำการศึกษาในรายงานฉบับนี้

² แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2555-2558 ของรัฐบาลชุดปัจจุบัน (น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) ได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 23-25 สิงหาคม 2554

เพื่อสอดคล้องกับแผนงานบริหารราชการแผ่นดินในการคุ้มครองคนไทยในต่างประเทศของรัฐบาลมอบให้กระทรวงการต่างประเทศ ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติในการช่วยเหลือคุ้มครองคนไทยในมาเลเซียมาเป็นเวลากว่า 2 ปี และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านกงสุล ที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลอนดอน สหราชอาณาจักรเป็นเวลา 4 ปี จึงเห็นสมควรทำการศึกษา วิเคราะห์ สาเหตุที่แท้จริงของปัญหา จากข้อมูล ข้อเท็จจริงอื่น ๆ เกี่ยวกับปัญหาคนไทยตกทุกข์ได้ยากในมาเลเซีย พร้อมกับเสนอแนวทางแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้นตามความเห็นที่เหมาะสมและปฏิบัติได้ทั้งต้นทางและปลายทางตามกรอบกลยุทธ์ 4 ประการ (4P) คือ

1. การป้องกันปัญหาที่ต้นทาง (Prevention)
2. การให้ความคุ้มครองที่ปลายทาง (Protection)
3. การดำเนินการตามกฎหมายกับผู้กระทำผิด (Prosecution)
4. เชื้อผู้ตกทุกข์ได้รับการช่วยเหลือฟื้นฟูอาชีพให้ตามสถานะ (Provide Assistance and Rehabilitation)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

(1) ศึกษาปัญหา การปฏิบัติงานคุ้มครองคนไทยในประเทศมาเลเซีย เพื่อหามาตรการ แนวทางการบรรเทาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนไทยในปัจจุบันและใช้เป็นแบบอย่างสำหรับสถานทูต/สถานกงสุลของไทยในประเทศอื่นด้วย

(2) วิเคราะห์บทบาทของสถานเอกอัครราชทูตฯ ในการนำยุทธศาสตร์และพันธกิจของกระทรวงการต่างประเทศไปปฏิบัติ เพื่อให้ความคุ้มครอง ดูแลผลประโยชน์ของคนไทยในมาเลเซียอย่างมีประสิทธิภาพ

(3) เพื่อเสนอแนะแนวทางบูรณาการหน่วยงานภาครัฐ ที่มีสถานเอกอัครราชทูตในประเทศนั้น ๆ เป็นแกนกลางในการดำเนินงาน ตามยุทธศาสตร์การคุ้มครองรักษาผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะมาเลเซีย

(4) เสนอกลยุทธ์ป้องกันปัญหาที่ต้นทาง แก้ปัญหาที่ปลายทาง แบบบูรณาการ

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ทำการศึกษาและวิเคราะห์ประเด็นปัญหาการคุ้มครองคนไทยในมาเลเซียและแนวทางแก้ไข โดยมีขอบเขตการพิจารณาจากปัจจัยและข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

(1) นโยบายรัฐบาลและพันธกิจของกระทรวงการต่างประเทศ ในการให้ความคุ้มครอง ดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ

(2) ศึกษาประเภทการตกทุกข์ได้ยากของคนไทยที่ต้องได้รับความคุ้มครอง ปักจี้ สาเหตุ แรงผลักดันให้คนไทยตัดสินใจเดินทางไปเสี่ยงภัยในต่างประเทศ โดยขาดข้อมูลและความรู้ที่ถูกต้อง

(3) กฎหมาย ระเบียบที่เกี่ยวข้องของไทยที่ใช้เป็นเครื่องมือช่วยเหลือคนไทย และเป็นอุปสรรคต่อการแก้ปัญหา อีกทั้งระเบียบกฎหมายพื้นฐานของประเทศมาเลเซีย ที่เป็นเหตุให้คนไทย ถูกจับกุมดำเนินคดีโดยความไม่เข้าใจ เพื่อเป็นแนวทางป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นดีกว่าแก้ไขในภายหลัง

(4) ศึกษาแนวทางสำหรับนำไปใช้ในการแก้ปัญหาตามกรอบกลยุทธ์ 4P ที่ระบุไว้เพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่สาเหตุหรือบรรเทาปัญหาที่เกิดขึ้นในมาเลเซียและประเทศอื่น

1.4 วิธีการศึกษา

(1) วิเคราะห์ประมวลสาเหตุจากสถิติข้อมูลการเยี่ยมคนไทยในเรือนจำ (Prisons) กระทรวงยุติธรรม และสถานกักกัน (Immigration Deportation Centers) ของกรมตรวจคนเข้าเมืองของมาเลเซีย และจากข้อมูลการสัมภาษณ์คนไทยที่ตกทุกข์ได้ยากและได้รับความช่วยเหลือจากสถานเอกอัครราชทูตฯ ในการส่งกลับประเทศไทยตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2553 – เมษายน 2555

(2) ศึกษาวิเคราะห์จากประสบการณ์การปฏิบัติหน้าที่ด้านกงสุลโดยตรง ผู้ศึกษามีประสบการณ์ในฐานะผู้ปฏิบัติหน้าที่กงสุลที่สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลอนดอน เป็นเวลา 4 ปี และในระหว่างประจำการในกระทรวงฯ ได้เป็นวิทยากรในการให้ความรู้ด้านการป้องกันปัญหาในการเดินทางไปต่างประเทศ แก่ประชาชนในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือกว่า 5 ปี และปฏิบัติหน้าที่ด้านกงสุลในสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2553 ถึง เมษายน 2555 ได้เห็นปัญหาที่แท้จริงของคนไทยที่เดินทางเข้ามาเลเซีย ถูกจับกุม ดำเนินคดี หลบหนีนายจ้างไปขอความช่วยเหลือจากสถานเอกอัครราชทูตฯ ให้ช่วยเหลือส่งกลับประเทศไทยในฐานะคนไทย ตกทุกข์ได้ยาก และต้องได้รับความคุ้มครองช่วยเหลือจำนวนมากตลอดระยะที่ผ่านมา

(3) ศึกษาวิเคราะห์จากเนื้อหาเอกสาร (Content Analysis) รายงานเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไทยในมาเลเซีย ของสถานเอกอัครราชทูตฯ

(4) เอกสารการวิจัย “ว่าด้วยการย้ายถิ่นแรงงานไทยเชื้อสายมลายูใน จว.ภาคใต้” ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และเอกสารการประชุมคณะทำงานร่วมไทย-มาเลเซีย ว่าด้วยความร่วมมือด้านแรงงานครั้งที่ 1 และ 2 (The 1st 2nd Malaysia-Thailand Joint Working Group (JWG) Meeting on Promoting Labour Cooperation) ที่เป็นกลไกในการหาทางแก้ปัญหาแรงงานผิดกฎหมาย

(5) ศึกษาข้อมูลจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 ของประเทศไทยและ กฎหมายของมาเลเซียที่คนไทยทำผิด อาทิ เช่น The Immigration Act 1959/63, The Passport Act 1966, The Dangerous Drugs Act 1952 และ The Anti Trafficking in Persons 2007 รวมทั้งระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศ พ.ศ.2549 และประกาศคณะกรรมการบริหารกองทุนเพื่อป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2552

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

(1) ได้รับรู้ สาเหตุ ข้อเท็จจริงของปัญหาคนไทยที่เดินทางเข้าประเทศมาเลเซีย ซึ่งนำไปสู่การกำหนดแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมทั้งในต้นทางและปลายทาง

(2) นำกลยุทธ์ 4P เป็น โมเดลไปปรับใช้ในการแก้หรือบรรเทาปัญหาการค้ามนุษย์คนไทยในมาเลเซียและประเทศอื่นที่มีสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ไทยตั้งอยู่

(3) ปรับกลยุทธ์การบริหารงานภายในสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ ในเรื่องการสร้างเครือข่ายชุมชนคนไทยในต่างประเทศให้เข้มแข็ง เพื่อลดภาระการทำงานของเจ้าหน้าที่ด้านกงสุล ที่มีอย่างจำกัดทั้งด้านคนและเงินงบประมาณ

(4) ถือเป็นการดำเนินงานตอบสนองนโยบายของรัฐบาลและพันธกิจของกระทรวงการต่างประเทศ โดยเป็นไปตามแผนการดำเนินนโยบายของสถานเอกอัครราชทูตในประเทศผู้รับ

(5) ปลุกฝังจิตสำนึกในการปฏิบัติงานให้แก่ข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศให้มีใจ เสียสละ มีคุณธรรม ทำงานอย่างทุ่มเท จิตกุศลที่จะช่วยเหลือประชาชนอย่างแท้จริงและจะเป็นวัฒนธรรมขององค์กรอย่างยั่งยืน

(6) ปรับภาพลักษณ์ของข้าราชการกระทรวงฯ จากภาพหุรหุรา ให้เป็น นักการทูตคิดดิน และเพิ่มความสำคัญกับงาน “การทูตเพื่อประชาชน (People Diplomacy)” มุ่งหวังให้การต่างประเทศเป็นเรื่องใกล้ตัวประชาชน รวมทั้งเครื่องมือในการช่วยเหลือ ค้ำครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ อีกทั้ง พึ่งให้บริการแก่ประชาชนด้วยความสุภาพ มีน้ำใจ โดยเสมอภาค เป็นธรรม และคำนึงถึงความถูกต้อง สะดวกรวดเร็วและประหยัด³

³ ข้อบังคับกระทรวงการต่างประเทศว่าด้วยจรรยาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทางการทูต การกงสุลและการต่างประเทศ พ.ศ.2552” ข้อ 10

บทที่ 2

แนวคิด กฎหมาย ระเบียบ ข้อมูลและเอกสารราชการที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด กฎหมาย ระเบียบ ข้อมูลและเอกสารราชการที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด กฎหมาย ระเบียบ ข้อมูล และเอกสารราชการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องการค้ามนุษย์ในประเทศไทยในมาเลเซียและแนวทางแก้ไข ซึ่งผู้ศึกษาใช้ประกอบการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทาง นำไปสู่การแก้ไขปัญหาโดยอาศัยกรอบกลยุทธ์ 4 ประการ (4P) ประกอบด้วย

1. การป้องกันปัญหาที่ต้นทาง (Prevention)
2. การให้ความคุ้มครองช่วยเหลือที่ปลายทาง (Protection)
3. หาทายดำเนินการตามกฎหมายแก่ผู้กระทำความผิด (Prosecution) และ
4. ผู้ตกทุกข์ได้ในฐานะเหยื่อได้รับการฟื้นฟู ให้โอกาสในการประกอบอาชีพที่ดีต่อไป (Provide Assistance and Rehabilitation)

2.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประเทศมาเลเซีย (ดูเพิ่มเติมภาคผนวก ก.)

มาเลเซีย (Malaysia) เป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน 10 ประเทศ ได้สถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศไทยเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2500 ตั้งอยู่ในเขตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีเนื้อที่ 329,758 ตารางกิโลเมตร มีขนาดประมาณ 64 เปอร์เซ็นต์ของประเทศไทย มีประชากร 28.73 ล้านคน (ก.ค. 2554) มีเขตติดต่อกับประเทศไทยทางภาคใต้ถึง 4 จังหวัด คือ สตูล สงขลา ยะลาและนราธิวาส เป็นระยะทางประมาณ 576 กิโลเมตร

มาเลเซีย มุ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี พ.ศ.2563 (Vision 2020) และมีแผนพัฒนาต่อเนื่อง (Mission 2057) เป็นแนวทางพัฒนาจนถึงปี พ.ศ.2600 มีบทบาทสำคัญในอาเซียนและองค์การความร่วมมืออิสลาม (OIC) ต้องการเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจการค้าของ OIC โดยใช้ศักยภาพด้านการบริหารธนาคารอิสลาม และอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล และในปี พ.ศ.2554 นักท่องเที่ยวมาเลเซียมาไทยมากเป็นอันดับหนึ่ง (2.47 ล้านคน) เกินครึ่งหนึ่งมาเที่ยวจังหวัดภาคใต้ และเป็นคู่ค้าสำคัญของไทย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)

ข้อมูลสถิติได้รับจากกระทรวงมหาดไทยมาเลเซีย¹ ณ วันที่ 5 กันยายน 2554 ระบุว่า มาเลเซียมีแรงงานต่างด้าวที่กำลังทำงานในประเทศถึง 2,320,034 คน โดยแบ่งเป็นแรงงานถูกกฎหมาย 1,016,908 คน มากตามลำดับประเทศคือ อินโดนีเซีย บังกลาเทศ พม่า เนปาล อินเดีย ปากีสถาน ส่วนไทยเป็นอันดับที่ 9 คือ 6,787 คน คิดเป็น 1.45 ของแรงงานทั้งหมด

ในขณะเดียวกันมีแรงงานผิดกฎหมายในมาเลเซียทั้งหมดจำนวน 1,303,126 คน ข้อมูลจากสำนักงานแรงงานไทยในมาเลเซียระบุว่า มีแรงงานไทยผิดกฎหมายถึง 195,000 คน ได้เข้ารายงานตัวเพื่อรับนิรโทษกรรมตามโครงการแก้ปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย (6P) ของรัฐบาลมาเลเซียในปี 2554-2555 เพียง 9,455 คน จำนวนแรงงานผิดกฎหมายเหล่านี้เป็นหนึ่งในปัญหาและภารกิจของการคุ้มครองคนไทยของสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ในมาเลเซียอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

คนไทยโดยทั่วไปเกือบทุกระดับรู้จัก “มาเลเซีย” ในภาพลักษณ์ที่เป็นประเทศพัฒนาแล้ว เจริญมากกว่าประเทศไทย เนื่องจากมีรายได้ต่อหัวประชากร (GDP per Capita) ถึง 9,260 USD สูงกว่าประเทศไทย ซึ่งมีรายได้ต่อหัว 5,257 USD (ปี 2554) อัตราค่าเงินสกุลริงกิตสูงกว่าค่าเงินบาทไทย (1 ริงกิต = 10 บาท) มาเลเซียเป็นแหล่งขุดทองของแรงงานจากทุกภาคของประเทศไทย โดยเฉพาะภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือเหนือ ทั้งนี้ เป็นที่ทราบมาตลอดว่า โครงสร้างพื้นฐาน infrastructures ในเกือบทุกรัฐของมาเลเซีย มีส่วนผลงานจากฝีมือของแรงงานไทยแทบทั้งสิ้น

2.2 แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2555-2558 เกี่ยวกับการคุ้มครองคนไทย

นโยบายรัฐบาลชุดปัจจุบันที่ได้แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 23 – 25 สิงหาคม 2555 นโยบายที่ 7 การต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ข้อ 7.7 สนับสนุนการทูตเพื่อประชาชน คุ้มครองผลประโยชน์คนไทย ดูแลคนไทยและแรงงานไทยในต่างประเทศ ทั้งนี้ โดยมีเป้าประสงค์เชิงนโยบาย ให้คนไทยในต่างประเทศได้รับการดูแล และช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหา ชุมชนไทยในต่างประเทศมีความเข้มแข็ง และเป้าหมายตัวชี้วัด คนไทยในต่างประเทศได้รับการคุ้มครอง และดูแลอย่างทั่วถึงและได้รับการสนับสนุนให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง²

นอกจากนั้น ตามแผนปฏิบัติการ 4 ปี³ พ.ศ.2552 – 2555 ของกระทรวงการต่างประเทศได้กำหนดพันธกิจเกี่ยวกับการคุ้มครองคนไทยที่สำคัญคือ

¹ ภาพรวมแรงงานไทยในมาเลเซีย: เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “ไทย-มาเลเซีย : แนวโน้มและทิศทางความร่วมมือ” สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ 30 -31 มีนาคม 2555

² แผนการบริหารราชการแผ่นดิน อ้างแล้ว

³ แผนปฏิบัติการ 4 ปี ของกระทรวงการต่างประเทศ

- สร้างนักการทูตที่มีจิตสำนึกและความเข้าใจในสังคม ตลอดจนมีความเชี่ยวชาญและรอบรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นตัวแทนในการรักษาและส่งเสริมผลประโยชน์ของไทยในต่างประเทศ
- ให้ความคุ้มครอง ส่งเสริมและดูแลผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศ เพื่อให้สามารถอยู่ได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ตลอดจนการให้บริการแก่ประชาชนด้านการกงสุล โดยมีเป้าหมายเชิงนโยบาย ใ้คนไทย แรงงานไทยในต่างประเทศที่ประสบปัญหาได้รับความช่วยเหลืออย่างทั่วถึง ชุมชนไทยในต่างประเทศ มีความเข้มแข็งและสามารถรักษาเอกลักษณ์และความเป็นไทย

2.3 พันธกิจของการคุ้มครองคนไทยในต่างประเทศ

กระทรวงการต่างประเทศ ได้มอบหมายให้กรมการกงสุลเป็นหน่วยงานในส่วนกลางทำหน้าที่เป็นจุดติดต่อประสานงาน (Focal Points) ระหว่างสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ และญาติในประเทไทยของผู้เสียหายในต่างประเทศซึ่งได้กำหนดพันธกิจไว้ดังนี้⁴

- ประสานและอำนวยความสะดวกสถานทูต/สถานกงสุลใหญ่ในการให้ความช่วยเหลือคนไทยตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศภายใน 24 ชั่วโมง
- ดำเนินมาตรการ/โครงการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ทั้งในและนอกประเทศ
- จัดตั้งสำนักงานหนังสือเดินทางในส่วนภูมิภาคตามความเหมาะสมและจัดหน่วยหนังสือเดินทางเคลื่อนที่ไปยังจังหวัดต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลได้รับบริการอย่างทั่วถึง
- ขยายงานบริการด้านการกงสุล ณ สำนักงานหนังสือเดินทางชั่วคราว ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดด้วยการเพิ่มบริการรับเรื่องส่งต่อในการให้ความช่วยเหลือคนไทยตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศและงานด้านนิติกรณ

ทั้งนี้ กรมการกงสุล กำหนดนโยบายและภารกิจนี้ให้ กองคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ เป็นหน่วยปฏิบัติงานโดยตรงและได้กำหนดภารกิจหน้าที่ด้านการคุ้มครองคนไทยในต่างประเทศไว้ดังนี้

- (1) ให้ความช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก คนไทยเดินทางไปต่างประเทศ ประสบปัญหา เช่น ถูกขโมยทรัพย์สิน หนังสือเดินทาง เกิดอุบัติเหตุเจ็บป่วยช่วยประสานญาติในการรักษาและส่งกลับประเทศ
- (2) ช่วยเหลือคุ้มครองแรงงานไทยในต่างประเทศ แรงงานไปทำงานอย่างถูกกฎหมายแต่ไม่ได้รับค่าจ้างตรงตามสัญญา ช่วยเหลือแรงงานผิดกฎหมายที่ถูกหลอกไปทำงานและตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศ

⁴ กรมการกงสุล “พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมการกงสุล พ.ศ.2541”

- (3) ช่วยเหลือลูกเรือประมงที่ถูกจับในน่านน้ำต่างประเทศ
- (4) ช่วยเหลือหญิงไทยที่ถูกหลอกไปค้าประเวณี ทำงานนวดแผนโบราณ ร้านอาหาร และถูกบังคับใช้แรงงานอย่างทารุณ
- (5) ช่วยเหลือคนไทยที่กระทำความผิด ถูกจับกุม คမ်းขังดำเนินคดี จำคุกในต่างประเทศ ตามหลักมนุษยธรรม โดยการเขียนเขียนเป็นสื่อกลางระหว่างญาติในประเทศไทยของผู้ต้องขัง
- (6) ค้ำครองผลประโยชน์คนไทยและธุรกิจไทย ประสานหน่วยงานของประเทศผู้รับผิดชอบติดตามทรัพย์สินและผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม
- (7) ช่วยเหลือคนไทยกรณีเสียชีวิตในต่างประเทศ เช่น จัดการศพตามสถานะและติดตามทรัพย์สินที่พึงได้ตามควรแก่กรณี
- (8) จัดทำโครงการให้ความรู้เชิงป้องกันแก่คนไทยก่อนเดินทางไปต่างประเทศ

2.4 ความผิดตามกฎหมายไทยที่คนไทยต้องได้รับการคุ้มครอง

2.4.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551⁵

มาตรา 4 วรรค 2 “การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ” หมายความว่า การข่มขืนใจให้ทำงานหรือให้บริการ โดยทำให้กลัวว่าจะเกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของบุคคลนั้นเองหรือของผู้อื่น โดยขู่แจ้งด้วยประการใดๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยทำให้บุคคลนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้

ทั้งนี้ ปัญหาคนไทยตกทุกข์ได้ยากที่ต้องได้รับความคุ้มครอง มักจะได้รับความทุกข์ จากการกระทำของผู้อื่นตามนัยยะความหมายตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 33 ให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์พิจารณาให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์อย่างเหมาะสมในเรื่องอาหาร ที่พัก การรักษาพยาบาล การบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ การให้การรักษา การฝึกอบรม การให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย การส่งกลับไปยังประเทศเดิมหรือภูมิลำเนาของผู้เสียหาย การดำเนินคดีเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เสียหายตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยให้คำนึงถึงศักดิ์ศรี ความมั่นคงเป็นมนุษย์และความแตกต่างทางเพศ อายุ สัญชาติ เชื้อชาติ ประเพณีและวัฒนธรรมของผู้เสียหาย

⁵ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551

2.5 หน่วยงานของไทยที่มีภารกิจสนับสนุนการป้องกัน คຸ້ມครอง ดำเนินคดีและ ฟ้นฟูผู้เสียหาย จาก ต่างประเทศ

2.5.1 ในกรณีผู้ตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศเข้าข่ายเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ปคม.” (ตามมาตรา 15)⁶ คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ปกค.” ประกอบด้วยหน่วยงานสำคัญๆ ด้านสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้วางระเบียบแนวทางสำหรับบรรเทาปัญหาช่วยเหลือผู้ ตกทุกข์จากต่างประเทศได้ในระดับหนึ่ง แม้ยังไม่ตอบโจทย์ปัญหาที่เกิดขึ้นสำหรับสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ในต่างประเทศได้อย่างครอบคลุมสะดวกต่อการปฏิบัติ

2.5.2 สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ (สผคป.) สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) สำนักงานอัยการสูงสุด จัดตั้งขึ้นด้วย เหตุผลและความจำเป็น⁷

- ปัจจุบันคนไทยจำนวนมากไปอยู่ต่างประเทศ เพื่อประกอบอาชีพต่างๆ เช่น ขายแรงงานเป็นกรรมกรก่อสร้าง เป็นลูกจ้างในกิจการต่างๆ เป็นแม่บ้าน ทำงานบ้าน บ้างก็ไปเปิดกิจการร้านค้าหรือประกอบธุรกิจ บ้างก็ทำการสมรสหรืออยู่กินฉันสามีภริยากับชาวต่างประเทศ

- คนไทยจำนวนไม่น้อยประสบปัญหาในด้านกฎหมาย เช่น ปัญหาเรื่องการทำนิติกรรม สัญญากับผู้จัดหางานที่มักถูกเอารัดเอาเปรียบขณะเดินทางไปทำงานต่างประเทศ ปัญหาเรื่องสิทธิในครอบครัวเมื่อต้องสมรสกับคนต่างด้าว ปัญหานายจ้างในต่างประเทศ ปัญหาเรื่องมรดกและการถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินรวมทั้งปัญหาการถูกดำเนินคดีในต่างประเทศเป็นต้น

- ปัจจุบันประเทศไทยมีพันธกรณีตามอนุสัญญา และกติการะหว่างประเทศ ทางด้านสิทธิมนุษยชนหลายฉบับซึ่งสำนักงานอัยการสูงสุดมีหน้าที่ต้องดูแลสิทธิและประโยชน์ของประชาชนที่อยู่ทั้งในและต่างประเทศประเทศตามพันธกรณีดังกล่าว

ทั้งนี้ อำนาจหน้าที่ของ สผคป.ที่สำคัญประการหนึ่งคือ “ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่คนไทยที่ต้องคดีในต่างแดนโดยร่วมมือกับกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงแรงงานหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง”

2.5.3 กระทรวงการต่างประเทศ โดยสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่เป็นผู้ปฏิบัติ ได้อาศัยระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดลองราชการเพื่อช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศ

⁶ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551. อ้างแล้ว

⁷ ถามตอบ-ตอบปัญหากฎหมายขอคนไทยในต่างแดนผ่านอินเทอร์เน็ต: สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน.2552

พ.ศ.2549⁸ เป็นเครื่องมือในการให้การคุ้มครองคนไทยที่ประสบปัญหาในต่างประเทศ ขั้นต้น อาทิ ค่าอาหาร ที่พัก ค่าจัดการศพกรณีเสียชีวิต และค่าส่งตัวกลับประเทศต้นทาง รวมทั้งได้รับจัดสรรเงินงบประมาณภายใต้พันธกิจกรมการกงสุล เพื่อช่วยเหลือคนไทยตกทุกข์ได้ยากปีละ 20 ล้านบาท เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาที่ปลายทางเท่านั้น แต่มิได้เป็นการแก้ปัญหาที่ต้นทางแต่อย่างใด

2.5.4 สำนักงานบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ เป็นหน่วยงานของกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน เป็นกลไกหลักหนึ่งของรัฐในการดูแลแรงงานไทยและครอบครัวมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการยอมรับอย่างมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันในทุกประเทศ” ทั้งนี้ โดยมีการกิจคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของคนหางาน ที่ไปทำงานในต่างประเทศ และมีเป้าหมายให้ครอบครัวแรงงานไทยมีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

2.5.5 กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ (Anti-Human Trafficking Division) หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดกับตัวการหลอกลวงไปแสวงหาประโยชน์จากผู้ด้อยโอกาสเพื่อตนเองในทุกรูปแบบ เข้าข่ายการค้ามนุษย์ หน่วยงานนี้เป็นหนึ่งทีมสหวิชาชีพทำงานร่วมกับกรมการกงสุล กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

2.6 กลไกทวิภาคีในการแก้ไขปัญหาแรงงานไทย-มาเลเซีย

คณะทำงานร่วมมาเลเซีย-ไทย ว่าด้วยความร่วมมือด้านแรงงาน (Thailand-Malaysia Joint Working Group (JWG) on Promoting Labour Cooperation โดยมีผู้แทนระดับปลัดกระทรวงกระทรวงแรงงานเป็นหัวหน้าซึ่งได้มีการเจรจามาแล้ว 2 ครั้ง เพื่อหาทางลดปัญหาแรงงานไทยผิดกฎหมายและสนับสนุนให้มีการจ้างงานไทยอย่างถูกต้องในมาเลเซีย

2.7 แนวคิดว่าด้วยการคุ้มครองคนชาติตามกฎหมายระหว่างประเทศ

2.7.1 อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางกงสุล 1963 (Article 5 Consular unctions) ข้อ 5⁹ หน้าที่ทางกงสุล (ของประเทศผู้ส่งที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองคนชาติ) ประกอบด้วย

- คุ้มครองผลประโยชน์ของรัฐผู้ส่งและคนชาติของรัฐผู้ส่งทั้งบุคคลธรรมดา และองค์กรที่จัดตั้งขึ้นในรัฐผู้รับ ภายในขอบเขตที่กฎหมายระหว่างประเทศอนุญาต
- ช่วยเหลือคนชาติของรัฐผู้ส่ง ทั้งบุคคลธรรมดาและองค์กรที่จัดตั้งขึ้น

⁸ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินอุดหนุนราชการเพื่อช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 123 ตอนพิเศษ 63 จ. 26 พ.ศ.2549

⁹ Vienna Convention on Consular Relations 1963. United Nations, Treaties Series, Vol.596 P.261

- เป็นตัวแทนหรือจัดให้มีผู้แทนที่เหมาะสมสำหรับคนชาติของรัฐผู้ส่งในศาลและหน่วยงานอื่นของรัฐผู้รับ เพื่อความมุ่งประสงค์ที่จะให้ได้มาซึ่งมาตรการชั่วคราวสำหรับการรักษาสีทธิผลประโยชน์ของคนชาติเหล่านี้ไว้ตามกฎหมายและข้อบังคับของรัฐผู้รับ ในกรณีที่คนชาติเหล่านี้ไม่สามารถปกป้องสิทธิและผลประโยชน์ของตนในเวลาอันเหมาะสมได้ เพราะเหตุแห่งการไม่อยู่หรือเหตุอื่นใด ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับหลักปฏิบัติและวิธีดำเนินการที่ใช้ในรัฐผู้รับ

อย่างไรก็ดี กฎหมายระหว่างประเทศตามที่ระบุในข้อ 5 ของอนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางกงสุล ค.ศ.1963 กำหนดหน้าที่ของกงสุลมีหน้าที่ช่วยเหลือและคุ้มครองผลประโยชน์ของคนชาติของตน ทั้งที่เป็นปัจเจกชน (individual) และนิติบุคคล เช่น บริษัท รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกี่ยวกับมรดก การเป็นผู้แทนและจัดหาผู้แทนสำหรับคนชาติในศาลหรือต่อหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อรักษาสีทธิและผลประโยชน์ของคนชาติเหล่านี้ แต่สามารถดำเนินการต่าง ๆ ตามที่รัฐผู้ส่งมอบหมายให้และเท่าที่กฎหมายของรัฐผู้รับไม่ขัดข้องหรือมีความตกลงระหว่างประเทศระหว่างผู้ส่งและรัฐผู้รับให้ดำเนินการดังกล่าวได้¹⁰

จากการศึกษาจากข้อเท็จจริง ข้อมูลตัวอย่างความยุ่งยากในการแก้ไขปัญหาการคุ้มครองคนไทยตกทุกข์ได้ยากในมาเลเซียซึ่งเป็นรัฐผู้รับ และการดำเนินงานของสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในฐานะผู้แทนของรัฐผู้ส่ง ที่ผู้ศึกษาตั้งใจจะนำเสนอในบทต่อไป เพื่อให้เป็นแบบอย่างหรือกลยุทธ์ (model or tactics) ในการแก้ไขหรือบรรเทาปัญหาการคุ้มครองคนไทยในประเทศมาเลเซีย หรือที่เกิดขึ้นกับคนไทยในประเทศอื่นๆ ต่อไป

2.8 ความผิดตามกฎหมายมาเลเซีย

2.8.1 คนไทยที่เดินทางเข้ามาเลเซีย มักทำผิดตามกฎหมายของมาเลเซียอาจโดยตั้งใจ หรือโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ได้แก่ความผิด 3 ประเภท เช่น ทำนบกเกินกำหนดอนุญาต และทำงานโดยไม่มีใบอนุญาต ใช้วีซ่าผิดประเภท (The Immigration Act 1959/63) ทำผิดตามกฎหมายว่าด้วยเอกสารเดินทาง (The Passport Act 1966) เช่น ใช้หรือพยายามใช้เอกสารเดินทางปลอม เช่น Section 39(b) The Immigration Act 1963; Any person who without reasonable cause contravenes or fails to comply with any condition imposed in respect of, or instruction endorsed on any Pass, Permit or Boundary Pass. Fine not exceeding RM1,000 or imprisonment not exceeding 6 months or both.¹¹ Section 12(1) (a) Passport Act 1966; Forges, alters or tampers with his passport or internal travel

¹⁰ เกรียงศักดิ์ กิตติชัยเสรี. บทความเรื่อง “กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองคนชาติ”, วารสารสาธิตธรรม 10 ก.พ.2541 หน้า 274

¹¹ Law of Malaysia, The Immigration Act 1963, (Act 155)

document, or any visa or endorsement thereon, or without lawful authority uses or attempt to use, or has in his possession, any passport or internal travel document Which has been so forged, altered or tampered with. Fine not exceeding RM10,000 or to imprisonment for a term not exceeding 5 years or to both.¹²

ความผิดตามกฎหมายคนเข้าเมืองและเอกสารเดินทางของมาเลเซีย เป็นกรณีที่คนไทยถูกดำเนินคดีมากที่สุด ปีละมากกว่า 500 คน เป็นภาระที่สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลต้องให้การคุ้มครองแทบทุกวัน

2.8.2 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยนำเข้ายาเสพติด ซึ่งมีโทษหนักถึงขั้นประหารชีวิต (The Dangerous Drugs Act 1952) ตัวอย่างเช่น

Trafficking in Dangerous Drugs;¹³ Section 39B.

(1) No person shall, on his own behalf or on behalf of any other person, whether or not such other person is in Malaysia- (a) Trafficking in dangerous drugs; (b) Offer to traffic in dangerous drug; or (c) Do as offer to do an act preparatory to or for the purposes of trafficking in dangerous drugs.

(2) Any person who contravenes any of the provisions of subsections (1) Shall be guilty of an offence against this Act and shall be punished on conviction with Death.

(3) A prosecution under this Section shall not be instituted except by or with the consent of the Public Prosecutor.

ภายใต้ความผิดตามกฎหมายมาตรานี้ ปัจจุบันจึงมีคนไทยถูกศาลชั้นต้นของมาเลเซีย (High Court) ตัดสินประหารชีวิต ในเขตอาณานิคมของสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่เมืองปีนัง รวม 20 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 31 พ.ค.55) รอการพิจารณาคดีในศาลชั้นต้นซึ่งอัยการกล่าวหาที่มีความผิดระบุโทษถึงประหารชีวิตอีก 27 คน ทั้งหมดนี้เกินครึ่งเป็นสตรีมาจากฐานะยากจน ถูกชาวต่างชาติหลอกลวงให้ขนยาเสพติดเข้ามาเลเซีย

2.8.3 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ ค.ศ.2007 (Law of Malaysia Act 670 Anti-Trafficking in Persons Act 2007¹⁴) for Example Article 13 “ Any person, who

¹² Law of Malaysia; The Passport Act 1966 (Act 150)

¹³ Law of Malaysia; The Dangerous Drugs Act 1952. (Act 234)

¹⁴ “Law of Malaysia Act 670 Anti-Trafficking in Persons Act 2007” เอกสารประกอบการอบรมเครือข่ายอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือคนไทยผู้ตกทุกข์ได้ยากและผู้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ 13 มีนาคม 2553

trafficks in persons not being a child, for the purpose of exploitation, by one or more of the following means:

(a) Treat; (b) use of force or other forms of coercion; (c) abduction; (d) fraud; (e) deception; (f) abuse of power; (g) abuse of the position of vulnerability of a person to an act of trafficking in persons; or (h) the giving or receiving of payments or benefits to obtain the consent of a person having control over the trafficked person, Commits an offence and shall, on conviction, be punished with imprisonment for a term not less than three years but not exceeding twenty years, and shall also be liable to fine.

บทที่ 3

ผลการศึกษาปัญหาการคุ้มครองคนไทยในมาเลเซีย

3.1 กลุ่มคนไทยในมาเลเซียที่ประสบปัญหาต้องได้รับความคุ้มครอง

จากสถิติจำนวนตัวเลขคนไทยที่เข้าข่ายตกทุกข์ได้ยาก ถูกกดขี่ ถูกเอาเปรียบ แสวงประโยชน์จากใช้แรงงาน ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองและนายจ้างปฏิเสธการช่วยเหลือ เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ และไม่มีผู้ดูแลในการเป็นอยู่เข้าข่ายที่สถานเอกอัครราชทูตฯ ต้องให้การคุ้มครองแก้ปัญหาช่วยเหลือ หรือส่งกลับประเทศไทยตั้งแต่ปี 2552 เป็นต้นมาแยกเป็น 4 กลุ่มหลักๆ ดังนี้ (ดูตารางภาคผนวก ข.)

3.1.1 กลุ่มแรงงาน แรงงานไทยในมาเลเซียประมาณ 210,000 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่มย่อยคือ

1) แรงงานถูกกฎหมาย 6,787 คน ได้แก่แรงงานที่ไปทำงานโดยมีหนังสือเดินทาง (passport) หรือใบผ่านแดน (กรณีทำงานชายแดน) และได้รับใบอนุญาตทำงานถูกต้องตามกฎหมาย แต่อาจทำงานผิดกฎหมายแรงงานมาเลเซียเช่น นายจ้างจัดหาใบอนุญาตผ่านนายหน้าในมาเลเซีย (Employment Agents) ทำงานไม่ตรงตามประเภทงานที่ได้รับอนุญาต อาทิ ได้รับใบอนุญาตทำงานประเภทบริการ แต่ทำงานเป็นพนักงานนวดหรือทำงานผิดจากสถานที่ที่ระบุไว้ในใบอนุญาตโดยไม่แจ้งเปลี่ยนแปลง ผิด กฎหมายการทำงานของคนต่างด้าวมาเลเซีย ถูกเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองตรวจสอบจับกุม คุมขัง โทษปรับและจำคุก ต้องได้รับความคุ้มครองตามควรแล้วแต่กรณี

2) แรงงานเข้าเมืองถูกกฎหมาย แต่ทำงานผิดกฎหมายเนื่องจากไม่มีใบอนุญาตทำงาน ผิดวัตถุประสงค์การเข้าเมือง ได้แก่ถือหนังสือเดินทางถูกต้องแต่อาศัยช่องว่างความตกลงยกเว้นการตรวจลงตราระหว่างไทย-มาเลเซีย เพื่อการท่องเที่ยวไม่เกิน 30 วัน แต่หลบซ่อนทำงานและเดินทางเข้าออกทุก 30 วัน เรียกว่า “Job in job out” หรือ “return visa” โดยอาศัยรถโดยสารเส้นทางกัวลาลัมเปอร์-หาดใหญ่ หรือรถตู้รับส่ง เป็นตัวเลขมากถึง 195,000 คนเป็นแรงงานจาก 3 จังหวัดภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส 65 % ทำงานเป็นพนักงานบริการและคนครัวในร้านอาหารประเภทดื่มยา ซึ่งปัจจุบันมีมากกว่า 6,000 ร้าน ประเภทประกอบอาชีพผิดกฎหมายคืองานที่ทางการมาเลเซียไม่อนุญาต ส่วนใหญ่มาจากจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือและภาคกลางมีประมาณ 35 % ของแรงงานผิดกฎหมาย เป็นกลุ่มแรงงานที่มักถูกกดขี่แรงงานและถูกจับกุมดำเนินคดีที่สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ต้องเข้าให้การคุ้มครองและมีปัญหามากที่สุด

3) แรงงานเข้าเมืองผิดกฎหมายและทำงานผิดกฎหมาย ได้แก่แรงงานเรือประมง ที่พบเป็นแรงงานจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่รู้หนังสือ ถูกนายหน้าเจ้าของเรือหลอกไปทำงาน โดยการเลี้ยงอาหารปนยาเสพติด บางกรณีนายหน้าให้เงินล่อใจก่อนเดินทางไม่มีเอกสารเดินทาง เจ้าของเรือจัดทำเอกสารคนประจำเรือ (Seaman Book) พบเป็นเอกสารปลอม ในปัจจุบันคนไทยสมัครใจทำงานในเรือประมงน้อยมาก แต่ธุรกิจเรือประมงต้องการแรงงานคน เมื่อเรือเข้าเทียบท่าในเขตมาเลเซียได้ก็ต้องยื่นเอกสารคนเรือให้นายหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองตรวจสอบพบว่า เกิน 50 % เป็นเอกสารปลอม บางคนทนงานหนักไม่ไหวหลบหนีไปมอญตัวกับทางการมาเลเซีย ถูกควบคุมตัวดำเนินคดีตามกฎหมายเข้าเมืองและไม่มีเอกสารเดินทาง ถูกลงโทษจำคุกและโบย บางคนเข้าข่ายเป็นเหยื่อขบวนการค้ามนุษย์ ทางการมาเลเซียต้องขอรับความคุ้มครองจากศาล และถูกกันตัวไว้เป็นพยาน สถานเอกอัครราชทูตฯต้องให้ความคุ้มครองดูแลเยี่ยมเยียน และอาจใช้เวลานานกว่า 6-9 เดือน จึงจะสามารถส่งกลับภูมิลำเนา

ตารางสถิติ ประเภทแรงงานผิดกฎหมายจำนวน 195,000 คน¹

1	ร้านอาหารประเภทดื่มยาประมาณ 6,000 ร้าน ๆ ละ 25 คน	150,000
2	แม่บ้าน	5,000
3	ค้าขายแดน	10,000
4	เกษตรชายแดน	15,000
5	ประมง	5,000
6	อื่น ๆ (พนักงานนวด นักร้อง สถานบริการแอบแฝง)	10,000

หมายเหตุ กระทรวงมหาดไทยมาเลเซีย ได้ประกาศไม่ออกใบอนุญาตทำงานให้คนต่างชาติทำงาน 4 ประเภท ได้แก่ งานนวด (SPA) งานรักษาความปลอดภัย งานเป็นพนักงานเก็บเงิน (แคชเชียร์) งานเสิร์ฟอาหาร ตั้งแต่ปี 2552 ถึงปัจจุบัน

3.1.2 นักท่องเที่ยวแอบแฝง ได้แก่กลุ่มสตรีอาชีพขายบริการ กลุ่มชายประเภทสอง ทำงานตามสถานบันเทิงระยะสั้น ตามเทศกาล เช่น ปีใหม่ ตรุษจีน เป็นต้นโดยทุกคนมีเอกสารเดินทางเดินทางเข้ามาเลเซียครั้งละไม่เกิน 30 วัน ในฐานะนักท่องเที่ยวโดยตั้งใจจะไปทำงานชั่วคราวเพื่อหารายได้ แต่มีนายหน้าจัดหาที่พักให้เป็นกลุ่ม นายหน้าพาไปนั่งตามสถานบันเทิง ตามกฎหมาย

¹ สำนักงานแรงงานไทยในมาเลเซีย: เอกสารประกอบการอบรมอาสาสมัครช่วยเหลือคนไทยตกทุกข์ได้ยาก
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ 14 มี.ค.2553

มาเลเซียไม่อนุญาตให้สตรีเข้าสถานบันเทิงโดยไม่มีสามีไปด้วย ถูกจับข้อหาค้าประเวณี หรือเตรียมการเพื่อค้าประเวณี ปรากฏมีหญิงไทยถูกจับในขณะเดินโคโยตีตามสถานบันเทิงในกรุงกัวลาลัมเปอร์ เมืองยะโฮร์บาห์รู รัฐยะโฮร์ ครั้งละ 20-30 คน ทุกเทศกาล มีสตรีบางคนอายุไม่ถึง 20 ปี เจ้าหน้าที่ตำรวจมาเลเซียแจ้งให้สถานเอกอัครราชทูตฯ เพื่อให้ตรวจสอบยืนยันสัญชาติก่อนออกเอกสารเดินทาง และญาติที่ประเทศไทยร้องขอให้สถานเอกอัครราชทูตฯ ช่วยเหลือ บางคนเข้าข่ายเป็นเหยื่อขบวนการค้ามนุษย์ต้องกันไว้เป็นพยานในศาล ถือเป็นภาระที่ต้องให้ความคุ้มครองจนกว่าศาลจะสั่งปล่อยตัว

3.1.3 เหยื่อขบวนการค้ายาเสพติด จากรายงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ ได้แยกผู้ต้องโทษสัญชาติไทยตามที่ได้รับแจ้งจากฝ่ายมาเลเซียอย่างเป็นทางการ ในปี 2554 – 2555 มีผู้ต้องโทษคดี ยาเสพติดเฉพาะที่ครอบครอง เป็นผู้นำเข้ายาเสพติดร้ายแรงประเภทกัญชา ยาบ้า เมทแอมเฟตามีน (ยาไอซ์) เฮโรอีนและโคเคน ในเขตอาณาของสถานเอกอัครราชทูตฯ 74 คน เขตสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองปีนัง 14 คน รวมเป็น 88 คน ศาลสูง (High Court) ตัดสินประหารชีวิตรวม 14 คน อยู่ระหว่างการรออุทธรณ์และฎีกาต่อไป ยังมีผู้ต้องโทษคดีขนยาเสพติดเข้ามาเลเซีย รอการพิจารณาคดีในศาลซึ่งเจ้าพนักงานสอบสวนตั้งข้อหาโทษหนักถึงประหารชีวิตอีก 32 คน 80% เป็นสตรีจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ตามลำดับ สตรีจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่วนใหญ่ถูกชักชวนโดยชายชาวแอฟริกัน โดยเฉพาะชาวนิจีเรีย บางคนอยู่กินกันสามีภรรยาจนกระทั่งตั้งครรภ์ก่อนหลอกพาไปชนโคเคนโดยการกลืน อาศัยการตั้งครรภ์เป็นวิธีอำพรางเจ้าหน้าที่ ที่ผ่านมามีผู้ต้องขังหญิงไทยคลอดบุตรในเรือนจำตั้งแต่ปี 2552-2555 จำนวน 4 ราย มีบางกรณีถูกจำคุกโดยนายหน้าเป็นหญิงไทยรู้จักกัน จากภาคเดียวกันแต่มีชาวแอฟริกันอยู่เบื้องหลังเช่นกัน

3.1.4 กลุ่มนักเรียนนักศึกษา มาเลเซียมีนักศึกษาไทยประมาณ 1,500 คน² ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาไทยมุสลิมจากจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 350 คน ได้รับทุนจากรัฐบาลไทย มาเลเซีย และรัฐวิสาหกิจมาเลเซีย ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยชั้นนำของมาเลเซียกว่า 10 แห่ง นักเรียนระดับมัธยมศึกษา ทั้งได้รับทุนจากมาเลเซีย 294 คน นอกนั้น เป็นนักเรียนนักศึกษาด้วยทุนส่วนตัวและติดตามครอบครัวที่ทำงานในมาเลเซีย ซึ่งสถานเอกอัครราชทูตฯ ต้องให้การคุ้มครองดูแลติดตามผลการศึกษา และให้ความช่วยเหลือ เยี่ยมเยียน สร้างความอบอุ่นแก่นักเรียนนักศึกษา รวมทั้งร่วมกิจกรรมของนักเรียนตามโอกาสอันควร คนไทยกลุ่มนี้ อาจจะมีปัญหาให้คุ้มครองช่วยเหลือต้องแก้ปัญหาไม่มากนัก

² สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ “ไทย-มาเลเซีย: แนวโน้มและทิศทางความร่วมมือ” เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ 30-31 มีนาคม 2553

3.2 สาเหตุที่มาของปัญหาคนไทยตกทุกข์ได้ในมาเลเซีย

3.2.1 ความยากจนขาดโอกาสในการศึกษา (Poverty and Less Opportunity for Education) เกิดขึ้นกับทั้งหญิงและชาย ฝ่ายหญิงจะเป็นกลุ่มที่ทำงานในสถานบริการประเภทนวดแผนโบราณมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือและภาคกลางตามลำดับ ส่วนผู้ชายจะมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ถูกหลอกไปทำงานในเรือประมง แรงงานเกษตร และจาก 3 จังหวัดภาคใต้ไปทำงานในร้านอาหารประเภทต้มยำโดยผิดกฎหมาย

3.2.2 ความไม่รู้ (unawareness) เกี่ยวกับประเทศมาเลเซีย รับรู้ภาพลักษณ์ของมาเลเซียเพียงเป็นประเทศเพื่อนบ้านไปมาไม่ต้องการวีซ่าเข้าเมือง ค่าเงินริงกิตสูงกว่าเงินบาท ทำงานรายได้ดีโดยไม่ต้องมีใบอนุญาตก็ได้ เช่น แรงงานที่ถูกนายหน้าชักชวน หรือกลุ่มพนักงานนวดที่ทำงานประเภทบริการในเมืองท่องเที่ยว ไม่ศึกษาข้อมูลเรื่องค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในชีวิตประจำวันที่แพงกว่าประเทศไทย

3.2.3 การย้ายถิ่นของแรงงานคนไทยเชื้อสายมะลายูจาก 3 จังหวัดภาคใต้คือ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ที่เคยเป็นมาตั้งแต่ก่อนดินแดนมะลายูได้ตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษเมื่อปี พ.ศ. 2452 เป็นประเพณีที่ปฏิบัติกันมายาวนาน โดยเฉพาะการย้ายถิ่นผิดกฎหมาย (Illegal Immigrant) ผ่านการช่วยเหลือของเครือข่ายการย้ายถิ่นทั้งในประเทศไทยและมาเลเซีย ในเขตรัฐชายแดนที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย เช่น เคาห์ เปอร์ลิส เปรักและกลันตัน ปัจจุบัน การไปทำงานชายแดนไม่จำกัดรูปแบบเดิมคือการเดินทางเข้าไปทำงานตามฤดูกาล (Season Labour Migration) แบบเข้าไป-เย็นกลับเท่านั้น แต่การย้ายถิ่นไปทำงานแบบไป ๆ มา ๆ (Circular Labour Migration) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญทำให้แรงงานไทยเชื้อสายมลายูเข้าไปในมาเลเซียอย่างผิดกฎหมายมากขึ้น ทั้งจำนวนคน ถิ่นปลายทาง (Destination Areas) การย้ายถิ่นจึงขยายวงกว้างออกไปยังรัฐอื่น ๆ ทั่วประเทศ³ มีญาติพี่น้องตั้งแต่อดีตเคยเดินทางเข้าโดยไม่ต้องใช้เอกสารเดินทางใด ๆ ต่อมาประเทศมาเลเซียได้ออกกฎหมายคนเข้าเมือง กฎหมายแรงงานมาบังคับใช้ตามหลักสากล แต่คนไทยกลุ่มนี้ยังปฏิบัติตามเดิม เช่นการเคลื่อนย้ายของกลุ่มแรงงาน “ร้านต้มยำ” ซึ่งเป็นธุรกิจร้านอาหารไทยฮาลาลขนาดเล็กที่ได้รับความนิยมในหมู่ประชาชนชาวมาเลเซีย จึงถือเป็นการเดินทางเข้าประเทศมาเลเซียอย่างผิดกฎหมายด้วยความเคยชิน แรงงานร้านต้มยำส่วนมากจะมีปัญหาเสพติดเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

3.2.4 ความประมาทในการตัดสินใจ มักเกิดขึ้นกับกลุ่มที่มีการศึกษาแล้ว ระบุว่า ไปทำงานต้องได้รับอนุญาต แต่ต้องการหลบเลี่ยงกฎหมายทำงาน โดยความเชื่อว่า “การถูกจับกุมก็ดี การถูก

³ สุทธิพร บุญมาก: เอกสารการวิจัย “บทบาทเครือข่ายการย้ายถิ่นของแรงงานคนไทยเชื้อสายมลายูในร้านต้มยำประเทศมาเลเซีย; วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นายหน้าหลอกลวงไปทำงาน คงไม่เกิดกับตัวเอง” จึงกรณีเกิดขึ้นกับหญิงวัยรุ่นไปท่องเที่ยว หลบทำงานในสถานบันเทิง หรือแรงงานหญิงชายที่เคยเดินทางไปทำงานต่างประเทศมาแล้ว

3.2.5 การชักนำโดยขบวนการค้ายาเสพติดต่างชาติและขบวนการค้ายมนุษย์ หญิงไทยจำนวนมากถูกจับกุมข้อหาขนยาเสพติดเข้ามาเลเซีย เกิดจากมีชายชาวแอฟริกาเข้ามาตีสนิทสร้างความใกล้ชิดจนเกิดความเชื่อใจและชวนไปเที่ยวต่างประเทศโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ นอกจากนั้นยังมีชาวไทยจากพื้นที่สูงในภาคเหนือถูกชักนำโดยกลุ่มขบวนการค้ายมนุษย์ พาไปเป็นแรงงานทาสในโรงงานในครอบครัวของชาวจีน จะเป็นงานประเภท อันตราย (dangerous) สกปรก (dirty) งานยาก (Difficulty) ที่คนมาเลย์เองไม่ทำ

ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์คนไทยในจากสถานกักกันของกรมตรวจคนเข้าเมือง 6 แห่ง (Immigration Deportation Centers) และเรือนจำ (Prisons) กระทรวงยุติธรรม 7 แห่ง กว่า 100 คน รวมทั้ง การสัมภาษณ์คนไทยที่สถานเอกอัครราชทูตฯ ช่วยเหลือปีละกว่า 80 คน⁴ (ดูภาคผนวก ข.)

3.3 ประเภทของการตกทุกข์ได้ยากของคนไทยในมาเลเซีย

3.3.1 ถูกจับกุมดำเนินคดีตั้งแต่ข้อหาเล็กน้อยถึงโทษหนักประหารชีวิต อาทิ เช่น ฟ่านักเก็น กำหนดริซ่า สตรีเข้าสถานบันเทิงโดยไม่มีสามี ข้อหาเตรียมค้าประเวณี ทำงานไม่มีใบอนุญาต ฯลฯ

3.3.2 ทำงานไม่มีสัญญาจ้าง ตกลงโดยวจา ไม่ได้รับค่าจ้างที่เหมาะสม ทำงานหนักถูกหักค่าแรงเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ถูกนายจ้างยึดหนังสือเดินทางต้องการกลับประเทศไทย

3.3.3 คนไทยไปเที่ยวแต่หลบเลี่ยงทำงานผิดกฎหมาย เกิดความเกลียดเจ็บป่วยอนาถาในโรงพยาบาลของรัฐ ไม่มีผู้รับผิดชอบค่ารักษาพยาบาล

3.3.4 ประสบอุบัติเหตุบาดเจ็บเสียชีวิต ญาติที่ประเทศไทยไม่สามารถรับผิดชอบช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล ใช้จ่ายส่งศพกลับหรือค่าฌาปนกิจศพ

3.3.5 นักโทษคดีต่าง ๆ ถูกศาลตัดสินจำคุก ไม่มีญาติหรือญาติยากจนไม่สามารถหาทางช่วยเหลือทางคดีหรือความเป็นอยู่ภายในเรือนจำได้

3.3.6 คนไทยที่ประสบปัญหาทั่วไปเช่น ปัญหาครอบครัวแย่งบุตร ต้องการหย่าขาดกัน เข้าใจผิดคิดว่า สถานเอกอัครราชทูตฯ สามารถช่วยเหลือเจรจาส่วนแบ่งทรัพย์สินได้

3.3.7 ปัญหานักท่องเที่ยวถูกขโมยทรัพย์สิน เอกสารเดินทาง บางคนหมดตัวจากการไปเล่นพนัน ไม่มีเงินค่าอาหาร ค่าเดินทางกลับบ้านแล้วไปขอความช่วยเหลือเป็นต้น

⁴ รายงานการเยี่ยมผู้ต้องขังในสถานกักกันของมาเลเซีย สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ มาเลเซีย

3.3.8 เสียชีวิตอนาถาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น ผู้ต้องขังในเรือนจำ แรงงานไม่มีเอกสารประจำตัว เจ็บป่วยด้วยโรคฉุกเฉิน โรงพยาบาลแจ้งให้ไปตรวจสอบและนำศพออกจากโรงพยาบาล

3.4 การทำงานแก้ปัญหาของสถานเอกอัครราชทูตฯ ในปัจจุบัน

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา สถานเอกอัครราชทูตฯ ได้บูรณาการการทำงานด้านการคุ้มครองคนไทยในมาเลเซียร่วมกับสถานกงสุลใหญ่ทั้ง 2 แห่งอย่างได้ผลเป็นที่พอใจ ทั้งการแจ้งข้อมูลคนไทยถูกจับกุม การสร้างเครือข่ายคนไทยในรัฐต่าง ๆ การเดินทางไปเปิดบริการกงสุลสัญจรให้ความรู้ในเพื่อช่วยเหลือตนเอง สามารถช่วยเหลือกันและก่อนเจ้าหน้าที่สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่จะไปให้ความช่วยเหลือ สามารถประมวลการทำงานการคุ้มครองคนไทยของสถานเอกอัครราชทูตฯ ตามกลยุทธ์ 4 ประการดังนี้ (ดูตามตารางแผนปฏิบัติงานประจำปี 2554 2555 ภาคผนวก ก.)

3.4.1 การคุ้มครองคนไทยในมาเลเซีย (Protection)

1) กรณีคนไทยมีปัญหาจาก 8 ประเภทที่กล่าวข้างต้น มาขอความช่วยเหลือได้แก่ หลบหนีนายจ้าง เจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมตัวไว้นำมาส่งที่ฝ่ายกงสุล เจ็บป่วยอนาถาเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลของทางการมาเลเซียขอให้ไปรับตัวออกจากโรงพยาบาล หรือเค็ดรื้อนเข้าข่ายตกทุกข์ได้ขอความช่วยเหลือ สถานเอกอัครราชทูตฯ ได้จัดทำห้อง พักฉุกเฉิน 2 ห้อง 4 เตียงนอนเป็นที่พักชั่วคราว หากจำนวนมาก จะจัดส่งไปพักที่บ้านพักฉุกเฉิน WAKE ขององค์กรเอกชนที่ให้ความร่วมมือกับสถานเอกอัครราชทูตฯ มาโดยตลอด จากนั้นสอบปากคำ ตรวจสอบข้อมูลหลักฐานทางทะเบียนราษฎร ติดต่อญาติแจ้งสถานะปัญหาของผู้ตกทุกข์ได้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย หากไม่สามารถรับผิดชอบได้จะพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยด้วยเงินช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศ พ.ศ.2549 และรายงานกระทรวงฯ (provide assistance)

2) กรณีได้รับแจ้งคนไทยถูกจับกุมดำเนินคดี ขอทราบข้อมูลขั้นต้นของความผิดจากเจ้าหน้าที่ทำคดี ตรวจสอบข้อมูลทะเบียนราษฎร ติดต่อญาติเพื่อยืนยันสถานะก่อน แจ้งกระทรวงฯ หากเป็นคดีสำคัญจะส่งเจ้าหน้าที่ไปเยี่ยมสอบถามข้อมูล จากนั้นติดตามผลคดีหรือร้องขอให้เจ้าหน้าที่ดำเนินคดีตามกฎหมายท้องถิ่นโดยเร็ว

3) การจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายอาสาสมัคร (Embassy's Volunteers) เพื่อช่วยงานสถานเอกอัครราชทูตฯ ในรัฐต่าง ๆ ที่มีคนไทยพำนักอาศัยจำนวนมาก เช่นรัฐยะโฮร์ รัฐเปรัก และรัฐในหมู่เกาะบอร์เนียวคือรัฐซาราวัก และซาห์บา กรณีเกิดเหตุฉุกเฉินได้ขอให้อาสาสมัครเข้าไปดูแลขั้นต้น ติดต่อขอข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ และแจ้งให้สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ที่ใกล้ที่สุดทราบเพื่อให้การคุ้มครองดูแลต่อไป

4) กรณีรับแจ้งคนไทยเสียชีวิต ขอรายละเอียดจากเจ้าหน้าที่ทางการทันที หากเป็นรัฐห่างไกลจะมอบให้อาสาสมัครไปขอข้อมูล สถานเอกอัครราชทูตฯ ตรวจสอบสัญชาติ แจ้งกระทรวงฯ ติดต่อญาติหาผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย หรือให้ญาติมอบอำนาจให้ดำเนินการตามปณิกศพแบบอนาถาหรือส่งศพกลับประเทศไทย

5) กรณีแรงงานทั้งมีและไม่มีใบอนุญาตทำงาน มีปัญหาถูกกดขี่ ไม่ได้ค่าจ้างตามสัญญา ถูกยึดหนังสือเดินทาง ไม่ได้รับค่าจ้างที่เหมาะสม ต้องการกลับบ้านก่อนครบสัญญา หรือถูกกักขังให้ทำงานหนัก จะบูรณาการกับสำนักงานแรงงานไทยในมาเลเซียเข้าไปดูแล ช่วยเหลือเจรจาขอค่าจ้างเพิ่ม แจ้งหน่วยงานทางการของประเทศผู้รับ และส่งกลับประเทศไทย

3.4.2 จัดบริการกงสุลสัญจรในเมืองห่างไกล (prevention) ได้รับเงินหมวดค่าใช้จ่ายการกงสุล (10 %) จากกระทรวงฯ สนับสนุนโครงการกงสุลสัญจรปีละ 3 ครั้ง โดยจัดส่งทีมงานไปบริการในรัฐยะโฮร์ และรัฐซาราวัก และรัฐอื่น ๆ ถือเป็นการไปเยี่ยมเยียนให้ความคุ้มครองคนไทย (protection) ให้ความรู้เชิงป้องกันตัวเองหากคนไทยที่มีจิตอาสาช่วยงานเป็นอาสาสมัคร

3.4.3 เข้าเยี่ยมคนไทยในเรือนจำในรัฐต่าง ๆ ที่มีคนไทยถูกจำคุกอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เยี่ยมคนไทยในสถานกักกันรอการส่งกลับของกรมตรวจคนเข้าเมือง (Immigration Deportation Centers) ในรัฐต่าง ๆ เดือนละ 1 ครั้ง หรือเมื่อได้รับแจ้งจากสถานกักกัน ทำความรู้จักเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง กรณีพ้นโทษรอการส่งกลับสถานเอกอัครราชทูตต้องตรวจสอบยืนยันสัญชาติ ก่อนออกเอกสารหนังสือสำคัญประจำตัว (C.I.) ใช้เดินทางกลับ และขอความร่วมมือเร่งดำเนินการส่งกลับโดยเร็ว (protection)

3.4.4 จัดการประชุมสัมมนาเครือข่ายอาสาสมัครช่วยงานสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลประจำปี โดยบูรณาการกับสถานกงสุลใหญ่ สำนักงานแรงงานไทยในมาเลเซีย พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา (พมจ.) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) กองบังคับการตำรวจตรวจคนเข้าเมือง (บก.สตม.) จังหวัดสงขลา และสำนักงานหนังสือเดินทางของกระทรวงการต่างประเทศในจังหวัดภาคใต้ 3 แห่ง คือ สงขลา ยะลา และภูเก็ต จัดสัมมนาให้ความรู้แก่อสาสมัคร เผยแพร่ความก้าวหน้าหน่วยงานในประเทศไทยเพื่อขยายผลเชิงป้องกัน (prevention) โครงการนี้ได้ดำเนินงานมาตั้งแต่ปี 2552 และเห็นควรดำเนินการต่อขยายให้กว้างขวางขึ้น

3.4.5 ประสานงานกับหน่วยงานปราบปรามอาชญากรรม การค้าประเวณี การค้ามนุษย์ (D7) หน่วยงานปราบปรามยาเสพติดมาเลเซียและไทย กรมการจัดหางาน แจ้งข้อมูลที่ได้รับจากเหยื่อผู้เสียหาย ขอความช่วยเหลือจากตำรวจมาเลเซีย กรณีคนไทยถูกกักขังทำทารุณกรรม กดขี่แรงงาน หรือกรณีนายจ้างทำผิดกฎหมายแรงงานต่อแรงงานไทย ให้พิจารณาดำเนินการตาม

กฎหมายมาเลเซีย ซึ่งทางการมาเลเซียอาศัยข้อมูลจากสถานเอกอัครราชทูตดำเนินคดีผู้กระทำผิดหลายรายทุกปี (prosecution)

3.4.6 การให้ความช่วยเหลือก่อนการส่งกลับ กรณีคนไทยตกเป็นเหยื่อขบวนการค้ามนุษย์ และได้รับความคุ้มครองในฐานะเหยื่อตามคำตั้งศาล สถานเอกอัครราชทูตฯ ให้การเยี่ยมเหยื่อในบ้านพักฉุกเฉิน (Government's Shelter) แจกกรรมการกงสุล ประสานกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการหรือสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิคนไทยในต่างประเทศ ให้ความช่วยเหลือเมื่อเดินทางกลับ (providing assistances) และแจ้งข้อมูลขบวนการ นายหน้าผู้กระทำต่อเหยื่อทุกประเภท ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไทยติดตามสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีตามขั้นตอนทางกฎหมายของไทย (prosecution) รวมทั้งการประสานหน่วยงานชายแดนเพื่อให้ความช่วยเหลือกรณีส่งกลับเช่น พัฒนาสังคม จังหวัดสงขลา ซึ่งสถานเอกอัครราชทูตฯ ได้ส่งคนไทยกลับผ่านด่านชายแดนกว่า 500 คนทุกปี

3.4.7 สถานเอกอัครราชทูตฯ ร่วมกับสำนักงานแรงงานไทยในมาเลเซีย ได้เจรจากับทางการมาเลเซียภายใต้กลไกคณะทำงานร่วมไทย-มาเลเซียว่า ด้วยความร่วมมือด้านแรงงานรวม 2 ครั้ง

3.5 ปัญหาและอุปสรรค

3.5.1 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านกงสุลไม่เพียงพอ (ปัญหาคน) ในขณะที่คนไทยเดินทางเข้าออกมาเลเซียได้โดยง่าย มีปัญหาถูกจับกุมดำเนินคดีในทุกรัฐ ถ้าพึ่งเจ้าหน้าที่กงสุล เจ้าหน้าที่แรงงาน และลูกจ้างท้องถิ่นที่มีอยู่ทำงานอย่างเต็มที่แล้ว แต่ยังไม่สามารถให้การคุ้มครองคนไทยที่ปัญหาได้อย่างรวดเร็วและเต็มประสิทธิภาพตามพันธกิจของกระทรวงฯ

3.5.2 คนไทยเดินทางเข้ามาเลเซียโดยไม่มีเอกสารแสดงเดินทาง ได้แก่กลุ่มแรงงานชายแดนใช้ใบผ่านแดน (border pass) มีอายุใช้ได้เพียง 1-3 วัน เดินทางผ่านแดนเข้ามาเลเซียลึกกว่า 25 กิโลเมตรเกินกว่าที่อนุญาต แรงงานในเรือประมงใช้เอกสารคนประจำเรือ (Seaman Book) ออกโดยสำนักงานในต่างจังหวัดจึงอาจปลอมแปลงได้ง่าย ไม่มีเลขประจำตัว 13 หลัก สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ไม่สามารถตรวจสอบจากฐานข้อมูลได้ เป็นเหตุให้คนไทยถูกดำเนินคดีโดยไม่จำเป็น

3.5.3 รัฐชาราวักและรัฐซาห์บา ตั้งอยู่ในหมู่เกาะบอร์เนียว กรณีคนไทยเกิดปัญหาถูกจับกุมหลบหนีจากเรือประมงต้องการความช่วยเหลือ ต้องเดินทางโดยเครื่องบินประมาณ 2 ชั่วโมง มีปัญหาเรื่องวันเวลาเดินทาง ค่าใช้จ่าย ไม่สามารถทำได้รวดเร็ว ในปัจจุบัน จึงอาศัย อาสาสมัครช่วยงานโดยจิตอาสา และพระภิกษุในวัดไทยในรัฐนั้น ๆ เป็นหลัก การจ่ายค่าตอบแทนต้องเป็นไปตามระเบียบฯ ปี 2549 อย่างเคร่งครัด ถือเป็นปัญหาทางภูมิศาสตร์และการเดินทางที่สำคัญ (Geo-Logistic Hindrances)

3.5.4 คนไทยที่เคยได้รับความช่วยเหลือส่งกลับมาแล้วยังกลับไปอีก ไม่ชัดเจนเนื่องจากเหตุผลส่วนตัว เช่น ความยากจน เชื่อว่าทำงานในมาเลเซียแม้เสี่ยงภัยแต่ยังดีกว่าทำงานในประเทศไทย เป็นปัญหาจากการขาดความรู้ที่ถูกต้อง (Lack of Awareness) อาจเป็นปัญหาจากการอ่อนประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่คนไทยกลุ่มเสี่ยง เช่น เขตชายแดน 5 จังหวัด กลุ่มหญิงทำงานภาคบริการในเมืองท่องเที่ยวสำคัญ ๆ ของไทย เช่น หาดใหญ่ พัทยา เชียงใหม่ ภูเก็ต เป็นต้น

3.5.5 ขาดการทำงานบูรณาการเชิงรุกระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย เช่น สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ ทั้ง 2 แห่ง สำนักงานแรงงานไทยในมาเลเซีย สำนักงานอัครราชทูตที่ปรึกษาฝ่ายตำรวจไทยในมาเลเซีย (กัวลาลัมเปอร์ ปีนัง และ โกตาบารู) เพิ่มการบูรณาการกับหน่วยงานใน 5 จังหวัด เช่น พัฒนาสังคม ประชาสัมพันธ์ แรงงาน ของทุกจังหวัดและศูนย์อำนวยการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) บูรณาการการทำงานให้ความรู้เชิงป้องกัน (prevention) ในด้านโทษความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด การเข้าเมือง การทำงานผิดกฎหมาย เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม

3.5.6 ผู้เสียหายคนไทย ไม่ประสงค์จะให้ข้อมูลที่ถูกต้องและไม่ยอมรับทุกข้อหาผิดตัวการ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับนายหน้า งานที่ตนเองทำ สถานที่ทำงาน ชื่อนายจ้างในมาเลเซีย ค่าใช้จ่ายที่ตนจ่ายให้นายหน้า บางคนไม่ประสงค์จะให้แจ้งตนเป็นเหยื่อขบวนการ เนื่องจากเกรงกลัวอันตรายต่อชีวิต มีบางคนขอร้องไม่ให้แจ้งเรื่องที่เกิดขึ้นแก่ พ่อ แม่ ญาติที่ประเทศไทย แต่ต้องการความช่วยเหลือจากสถานเอกอัครราชทูตฯ โดยด่วน จึงไม่สามารถดำเนินคดี (prosecution) กับผู้ทำผิดได้

3.5.7 ปัญหาอุปสรรคเกิดจากหน่วยงานประเทศมาเลเซีย

1) มาเลเซียมีแรงงานคนเข้าเมืองผิดกฎหมายจากประเทศอื่นมากกว่าไทย เช่น อินโดนีเซีย พม่า บังกลาเทศ มากกว่า 2 ล้านคน แต่คนไทยถือเป็นจำนวนน้อยมาก เพียง 1.45% ของแรงงานต่างด้าวในมาเลเซียทั้งหมด จึงไม่ให้ความสำคัญปัญหาคนไทยมากนัก เจ้าหน้าที่กงสุลต้องทำงานเชิงรุกเกาะติดปัญหาด้วยตนเอง

2) การแจ้งข้อมูลการจับกุมคนต่างด้าว (คนไทย) ให้สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ของกงสุลใหญ่ของประเทศผู้ส่งล่าช้ามาก กรณีสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุล ได้ข้อมูลมาก่อนสอบถามไปจะไม่ได้รับคำตอบมากนัก ทั้งล่าช้าในกระบวนการ อาจติดขัดด้วยข้อกฎหมายของฝ่ายมาเลเซีย เช่น ห้ามเปิดเผยข้อมูลนักโทษ ผู้ทำผิดเป็นเยาวชน อีกทั้ง กฎหมายของมาเลเซียให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจเจ้าของคดี ควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ได้ถึง 28 วัน ก่อนนำขึ้นศาล เป็นอุปสรรคนอกเหนืออำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กงสุล

3) การขอเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังสัญชาติไทยต้องขออนุญาตสำนักงานใหญ่คือกรมราชทัณฑ์ ก่อนส่งการไปที่เรือนจำนั้นๆ ต้องใช้เวลาอย่างน้อย 2 สัปดาห์ การทำความรู้จักเจ้าหน้าที่เรือนจำถือเป็นความสามารถพิเศษที่จำเป็น

4) การปล่อยตัวผู้พ้นโทษจากเรือนจำ ต้องนำไปกักขังในสถานกักกันรอการเนรเทศของกรมตรวจคนเข้าเมืองซึ่งมีหลายแห่ง (Immigration Deportation Centers) กรณี ผู้ตกทุกข์ได้ไม่มีเงินค่าเครื่องบิน หรือญาติไม่สามารถช่วยเหลือได้ ต้องรอส่งตัวทางรถยนต์ผ่านด่านชายแดน ทั้งนี้ สถานกักกันจะต้องขังรอจนกว่าจำนวนผู้ถูกเนรเทศมีจำนวนหลายคนเต็มรถตู้ 1 คันขึ้นไป ผู้มีอำนาจจึงจะอนุญาตให้ไปส่งตัวได้ มีผู้ตกทุกข์ได้ไทยจำนวนมากถูกศาลตัดสินจำคุก 4 เดือน แต่ถูกกักขังใน Deportation Centers รอการเนรเทศอีก 6 เดือน จึงไม่เป็นไปตามหลักการที่ผู้พ้นโทษจะต้องได้รับอิสรภาพในทันที กรณีนี้ สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ จึงต้องติดตามสอบถามสถานกักกันว่ามีคนไทยตกค้างรอส่งหรือไม่ จัดข้อร้องเรียนขอให้ดำเนินการโดยเร็ว ซึ่งได้รับการส่งตัวรวดเร็วขึ้นเป็นที่น่าสนใจทุกครั้ง

5) การต่อสู้ทางคดีที่สำคัญ ๆ ต้องจัดหาทนายความแก้ต่างคดีช่วยเหลือทั้งสิ้น เช่น คดีเกี่ยวกับยาเสพติด คดีความผิดเกี่ยวกับกฎหมายความมั่นคง (Internal Security Act –ISA) ค่าจ้างทนายความค่อนข้างสูงคล้ายระบบของอังกฤษ หากไม่มีจะต้องรอทนายความอาสาสมัครซึ่งหาได้ยากมาก เนื่องจากทนายความอาสาจะว่าความช่วยเหลือคนชาติมาเลเซียก่อน อีกทั้ง หากเป็นคดียาเสพติดจะไม่มีทนายความอาสาสนใจทำหน้าที่ให้ กรณี นักโทษไทยที่ศาลชั้นต้นตัดสินประหารชีวิต จึงไม่สามารถคาดเดาได้ว่าคดีจะสิ้นสุดถึงศาลฎีกาเมื่อใด จึงจะสามารถดำเนินการขอพระราชทานอภัยโทษได้ บางรายจึงถูกนายหน้าไปหลอกลวงญาติว่า จะหาทางช่วยเหลือผู้ต้องโทษจนเสียเงินจำนวนมาก เป็นปัญหาการคุ้มครองคนชาติที่ทำได้ยากลำบากยิ่ง

3.6 ข้อเสนอแนวทางการแก้ปัญหาแบบบูรณาการตามกลยุทธ์ 4P

3.6.1 กลยุทธ์การป้องกันปัญหาที่ต้นทาง (Prevention – P1)

1) เพิ่มการจัดประชุมสัมมนาหน่วยงานที่ประเทศไทยเพื่อขยายผลเพิ่มเติมจากที่ทำอยู่แล้ว เช่น จัดการสัมมนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้มีผู้แทนจากจังหวัดภาคตะวันออก เฉียงเหนือ ภาคเหนือ สำนักงานหนังสือเดินทางของกระทรวงการต่างประเทศในทุกจังหวัด ไปร่วมรับทราบรับรู้ปัญหาเพื่อนำไปขยายผลให้คนในจังหวัดกลุ่มเสี่ยงรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องก่อนตัดสินใจเดินทางไปมาเลเซีย อย่างเข้มข้นต่อเนื่อง ในลักษณะเวทีชุมชนเป็นต้น

2) เพิ่มการประชาสัมพันธ์ทางสื่อของกระทรวงฯ เช่นวิทยุ หนังสือพิมพ์ วารสาร เครือข่ายกรมการกงสุล เช่น “คม ชัด ลึก” “คู่สร้างคู่สม” รายการทีวีเตือนภัย หรือตัววิ่งทางทีวี ข่าวสั้นทางฟรีทีวี รายการสารคดี “การทูตเพื่อประชาชน” โดยการประมวลข่าวรายงานเหตุการณ์คนไทยมีปัญหาในมาเลเซีย เผยแพร่ทางสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเพิ่มขึ้น ซึ่งในปัจจุบันพบว่ายังมีน้อยและขาดความต่อเนื่อง

3) สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ ร่วมกับประชาสัมพันธ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ เผยแพร่ข้อมูลข้อเท็จจริงของปัญหาที่เกิดขึ้น ออกอากาศทางสื่อของรัฐ เช่นวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ อ.สุโขทัย โกลก จังหวัดนราธิวาส เป็นวิทยากรไปให้ความรู้เชิงป้องกันแก่กลุ่มสตรีหรือแรงงานในประเทศไทยร่วมกับกรมการกงสุล ในจังหวัดที่คนไทยนิยมไปทำงานต่างประเทศ

4) สถานเอกอัครราชทูตฯ เป็นหน่วยงานกลางปลายทาง ต้องบูรณาการการทำงานเชิงป้องกันร่วมกับ กรมการกงสุล สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) กรมการจัดหางาน โดยสำนักงานแรงงานไทยในมาเลเซีย กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ โดยพัฒนาสังคมในแต่ละจังหวัดที่เป็นเป้าหมาย สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองชายแดนประชาสัมพันธ์จังหวัดชายแดน ทวีที่ท้องถิ่น และหน่วยงาน NGO ที่ดูแลปัญหาการค้ามนุษย์และช่วยเหลือสังคมในเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญเป็นต้น

5) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) สามารถเป็นหน่วยงานมีส่วนร่วม (stakeholder) ที่สำคัญในการรับรู้ปัญหา ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นกับคนไทยใน 3 จังหวัดภาคใต้ ที่เดินทางไปเป็นแรงงานทั้งถูกและผิดกฎหมายในมาเลเซีย และนำไปถ่ายทอดเชิงป้องกัน และสนับสนุนการส่งแรงงานไปทำงานอย่างถูกต้อง แต่ปัจจุบันยังขาดความต่อเนื่องในด้านการประสานข้อมูลการคุ้มครองคนไทยโดยเฉพาะการส่งคนไทยพ้นโทษกลับประเทศผ่านทางชายแดน

การดำเนินกลยุทธ์ด้านป้องกันที่ต้นทาง (Prevention) คือประเทศไทย จะเป็นการลดปัญหาความไม่รู้ และสร้างการรับรู้ข้อมูลที่ต้องการ (Create Awareness) ก่อนการตัดสินใจไปเสี่ยงภัยในมาเลเซีย ทั้งในกลุ่มแรงงาน 3 จังหวัด และกลุ่มพนักงานสถานบริการในเมืองใหญ่ๆ รวมทั้งให้ข้อมูลป้องกันภัย การช่วยเหลือตัวเองเมื่อตัดสินใจไปแสวงโชค ก่อนที่จะได้รับการคุ้มครองที่ประเทศปลายทาง

3.6.2 การคุ้มครอง (Protection-P2)

จากผลที่สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ ได้ดำเนินการที่ผ่านมา ถือว่าได้ผลในระดับหนึ่ง ได้ส่งกลับคนไทยตกทุกข์ได้ยากครั้งละจำนวนมากหลายครั้งลดปัญหาและอุปสรรคโดยวิธีดังนี้

1) สร้างชุมชนคนไทยเข้มแข็ง ในเมืองที่มีคนไทยอาศัยจำนวนมาก หาอาสาสมัครเครือข่ายช่วยงานสถานเอกอัครราชทูตฯ เพิ่มเติมในเมืองสำคัญๆ สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ ควรมีประกาศนียบัตรหรือหนังสือรับรองการเป็นอาสาสมัครเป็นหลักฐานยืนยัน ระบุหน้าที่ให้เป็นผู้ติดต่อประสานงานพื้นฐานกับทางการของเมืองนั้น ๆ จัดอบรมจัดเลี้ยงขอบคุณให้รางวัลในโอกาสอันควร ปัจจุบัน มีอาสาสมัครเพียง 32 คน ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงกัวลาลัมเปอร์และ

เมืองยะโฮร์ จึงควรจัดหาอาสาสมัครช่วยงานสถานเอกอัครราชทูตฯ เพิ่มขึ้น

2) จัดหาเงินทั้งนอกหรือในงบประมาณไว้สนับสนุนช่วยเหลือคนไทยในกรณี ไร้บ้านและที่ไม่สามารถเบิกจ่ายตามระเบียบราชการได้ ทั้งนี้ การคุ้มครองส่งกลับคนไทยตกทุกข์ได้ ในมาเลเซีย ในกรณีที่จำเป็นต้องส่งผ่านด่านทางชายแดนหลายแห่ง จำเป็นต้องชำระค่าปรับอยู่เกิน กำหนดอนุญาตแทนการถูกดำเนินคดีซึ่งมีโทษจำคุก

3) สร้างความสำนึกจิตอาสาให้แก่เจ้าหน้าที่สถานเอกอัครราชทูตทุกคน รวมถึงจ้างท้องถิ่นให้ทำงานทดแทนกันได้ และมีจิตกุศลกรณีพร้อมทำงานในวันหยุดหรือเวลาวิกฤต ด้วยความเสียสละเต็มใจ “สร้างนักการทูตคิดดิน”

4) จัดทีมเยี่ยมเยียนทำความเข้าใจสถานกักกันของกรมตรวจคนเข้าเมืองในเมืองที่มี คนไทยถูกกักกันเพิ่มขึ้น เรือนจำในเมืองสำคัญ ๆ ที่มีคนไทยถูกจำคุกมากและบ่อยครั้ง เพื่อสร้างความใกล้ชิดสนิทสนม จะได้รับการสนับสนุนการให้ส่งตัวคนไทยที่พ้นโทษกลับประเทศให้ รวดเร็วกว่าปัจจุบัน

3.6.3 การดำเนินการตามกฎหมายเพื่อนำผู้กระทำผิดไปปรับโทษ (Prosecution-P3)

อาจไม่ใช่บทบาทหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ หรือหน่วยงานที่ร่วม บูรณาการโดยตรง แต่อาจเป็นหน้าที่ทางอ้อม ทั้งของหน่วยงานในมาเลเซียและของไทยดังนี้

1) การแจ้งข้อมูลนายหน้า ขบวนการ นายจ้างที่ผิดกฎหมาย หรือผู้ชักนำเข้าสู่วงจร การค้าบริการทางเพศ แรงงานทาส หรือขบวนการขนยาเสพติดที่ได้จากผู้เสียหาย ให้แก่เจ้าหน้าที่ ปรามปรามของมาเลเซียโดยตรง

2) สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ แจ้งข้อมูลผู้กระทำผิด นายหน้าหรือนายจ้างเถื่อน ข้อมูลขบวนการขนยาเสพติด ผ่านกระทรวงฯ เพื่อแจ้งหน่วยงานทางการไทยติดตาม สืบสวนดำเนินคดีตามขั้นตอน ซึ่งในปัจจุบันสามารถทำได้สำเร็จหลายคดี

3) สำนักงานแรงงานในต่างประเทศต้องคุ้มครองแรงงานทั้ง 2 กลุ่มตามความเหมาะสม แรงงานถูกกฎหมายถูกเอาเปรียบต้องได้รับความช่วยเหลือโดยการร่วมมือกับหน่วยงาน ประเทศเจ้าบ้านให้ถึงที่สุด หากเป็นแรงงานถูกหลอกลวงเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมาย ต้องแจ้งข้อมูล เพื่อจัดการกับต้นตอที่ต้นทางอย่างจริงจัง ไม่ดำเนินการแบบลูปหน้าปะจมูกหรือแบบไฟไหม้ฟาง

4) ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำสถานเอกอัครราชทูต ให้ดำเนินคดีร่วมกับผู้เสียหายในประเทศไทย ประสานหน่วยงานชายแดนทันทีที่ได้ข้อมูล แจ้งสำนักงานอัยการฝ่าย คุ้มครองสิทธิฯ ให้ความคุ้มครองแก่แรงงานที่เป็นผู้ร้องทุกข์ด้วยการหลอกลวงให้ถึงที่สุด

3.6.4 ให้ความช่วยเหลือ ฟื้นฟูและให้โอกาส (Provide Assistance and Rehabilitation –P4)

1) สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ มีหน้าที่ตามพันธกิจในการให้ความคุ้มครองในประเทศปลายทาง และให้ความช่วยเหลือขั้นต้นแก่ผู้เสียหาย ตกทุกข์ได้ยากตามควรแก่เหตุการณ์ เช่น ให้ที่พักชั่วคราว ติดตามผลประโยชน์อันพึงได้อย่างเต็มที่ หากต้องพำนักอยู่ต่อเพื่อเป็นพยานในศาลต้องได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของประเทศเจ้าบ้าน

2) ในการส่งตัวกลับประเทศไทย ต้องประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นเครือข่ายในการรับตัวและให้การคุ้มครองต่อ เช่น เขียวยชบวนการค้ามนุษย์ สตรี หรือเยาวชน อาจมีหน่วยงานสหวิชาชีพปรับตัวไปฟื้นฟู เจ้าหน้าที่ตำรวจ ปดส.อาจต้องเกี่ยวข้องในการสอบสวนดำเนินคดี เป็นต้น

3) กรณีสตรีถูกหลอกหรือทำงานตามสถานบริการโดยสมัครใจหรือถูกสภาพทางสังคมเศรษฐกิจบังคับ หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายร่วมบูรณาการต้องนำตัวไปฟื้นฟู ฝึกอาชีพที่เหมาะสมให้ใช้เลี้ยงตัวเองและครอบครัวต่อไป

จากผลการศึกษาการนำกลยุทธ์ 4P ไปปฏิบัติดังกล่าวมานี้ เห็นได้ว่า Prevention ควรดำเนินการอย่างบูรณาการกับหน่วยงานที่ประเทศต้นทาง และหน่วยงานที่ปลายทางสามารถดำเนินการได้ โดยเพิ่มการรับรู้เชิงป้องกัน โดยการจัดกงสุลสัญจรและพบปะเครือข่าย ส่วนการคุ้มครอง protection เห็นควรเป็นภารกิจหลักของสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ที่ได้รับนโยบายจากส่วนกลางไปปฏิบัติ การนำตัวผู้ทำผิดไปลงโทษ Prosecution ควรทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานให้หน่วยงานของประเทศปลายทางและต้นทางดำเนิน ส่วนประการสุดท้าย Provide Assistance and Rehabilitation เป็นบทบาทต้องทำร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศปลายทางและประเทศไทยคือต้นทาง (คู่มือวางแผนผังการดำเนินงานแบบบูรณาการตามกลยุทธ์ 4P)

3.7 แผนผังการดำเนินงานแบบบูรณาการตามกลยุทธ์



บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

เนื่องจากการเดินทางไปต่างประเทศของคนไทยมิได้จำกัดในกลุ่มผู้มีรายสูงเท่านั้น แต่สิทธิและโอกาสมีได้กับคนไทยทุกกลุ่ม ขึ้นอยู่กับเจตนาและวัตถุประสงค์จะเดินทางไปประเทศใดเพื่อวัตถุประสงค์ใด ดังนั้น “ปัญหาการคุ้มครองคนไทยในมาเลเซียและแนวทางแก้ไข” จึงไม่ได้เกิดขึ้นในประเทศมาเลเซียเท่านั้น แต่เกิดขึ้นกับคนไทยในทุกประเทศ ทั้งที่มีสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ไทยตั้งอยู่หรือไม่มี แต่ที่หยิบยกกรณีปัญหาที่เกิดขึ้นในมาเลเซียมาศึกษา เนื่องจากมีลักษณะพิเศษกว่าประเทศอื่นที่คนไทยสามารถเดินทางไปได้

รัฐบาลไทยทุกชุดที่ผ่านมา ได้กำหนดแผนบริหารราชการแผ่นดินแถลงต่อรัฐสภา ถือเป็นสัญญาประชาคมที่ให้ต่อประชาชน รัฐบาลชุดนี้ (น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี) ได้กำหนดไว้ในนโยบายที่ 7 การต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ สนับสนุนการทูตเพื่อประชาชน คุ้มครองผลประโยชน์ของคนไทย ดูแลคนไทยและแรงงานไทยในต่างประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายให้คนไทยในต่างประเทศได้รับการดูแล ช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหาอย่างทั่วถึง ชุมชนไทยในต่างประเทศต้องมีความเข้มแข็ง เพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือกันและกัน อยู่ในต่างประเทศได้อย่างมีศักดิ์ศรี

กระทรวงการต่างประเทศ เป็นหน่วยงานหลักได้นำนโยบายของรัฐบาลที่ให้ไว้ไปปฏิบัติให้เกิดประสิทธิผลต่อประชาชนคนไทย เพื่อให้นโยบายบรรลุผลตามเป้าหมาย กระทรวง การต่างประเทศ จึงจำเป็นต้องสร้างข้าราชการนักการทูตที่มีจิตสำนึก เข้าใจในสังคม มีความเชี่ยวชาญรอบรู้ในบทบาทและอาชีพ เพื่อเป็นตัวแทนในการทำหน้าที่คุ้มครอง แก้ไขปัญหาคนไทยในต่างประเทศทั้งนี้ โดยมีสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ตั้งอยู่ในประเทศนั้นๆ เป็นหน่วยงานปฏิบัติตามแผนงาน นโยบายของกระทรวงฯ ให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

สำหรับสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ เป็นกรณีศึกษาในเรื่องการคุ้มครองคนไทยในมาเลเซีย ถือได้ว่า เป็นหน่วยงานของกระทรวงการต่างประเทศในประเทศเพื่อนบ้านที่มีเขตติดต่อกัน มีภารกิจครอบคลุมทุกมิติความสัมพันธ์ระหว่างไทย-มาเลเซีย แต่มีปัญหาเกิดขึ้นกับคนไทยแตกต่างจากประเทศเพื่อนบ้านอื่นอย่างมาก ส่งผลให้สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุล

ใหญ่ต้องเผชิญกับปัญหาด้านการกงสุลมากกว่าแห่งอื่น ปัญหาทั้งหลายได้ เกิดขึ้นภายใต้ระบบ การค้าการลงทุนและการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติและประชากร โดยเฉพาะภายหลังก้าวเข้าสู่การ เป็น “ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน – AEC” ในปี พ.ศ. 2558 หากไม่มีแบบอย่างในการแก้ปัญหาที่ เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ การบรรเทาหรือแก้ปัญหาอาจจะเพิ่มความยากลำบากยิ่งขึ้น

การศึกษาเรื่องนี้ จึงเพื่อใช้เป็นแบบอย่างสำหรับสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ใน ประเทศเพื่อนบ้านอีกด้วย สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ ได้กำหนดยุทธศาสตร์รองรับการ ปฏิบัติงานตามมติการคุ้มครองคนไทยไว้เป็นกรอบอย่างชัดเจน รวมทั้งมีการประเมินผลการ ดำเนินงานและกำหนดตัวชี้วัด เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในเขตอาณาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา กรณีศึกษา “ปัญหาการคุ้มครองคนไทยในมาเลเซียและแนวทางแก้ไข” ฉบับนี้ ได้สรุปปัญหาเพื่อ เป็นแบบอย่างแนวทางการแก้ไขปัญหาตามข้อมูลที่ได้ศึกษามาดังนี้

1) ประเทศไทยมีชายแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านถึง 4 ประเทศ คือ พม่า ลาว กัมพูชา และ มาเลเซีย บางประเทศมีชายแดนติดต่อกันยาวกว่ามาเลเซีย แต่การรับรู้ของคนไทยเกี่ยวกับ 3 ประเทศนั้น แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง คนชาติพม่า ลาว กัมพูชา รับรู้เกี่ยวกับประเทศไทยและตั้ง ความหวังเดินทางเข้าไทยเพื่อแสวงหา ทำนองเดียวกันคนไทยกลุ่มเสี่ยงรับรู้มองมาเลเซียเป็นดินแดน ขุดทองแหล่งแสวงหาเช่นกัน

2) กลุ่มคนไทยที่มีปัญหาต้องให้การคุ้มครอง ประกอบด้วยกลุ่มแรงงานไร้ฝีมือ กลุ่ม นักท่องเที่ยวแอบแฝง กลุ่มหญิงทำงานตามสถานบริการต่าง ๆ นอกนั้นอาจเป็นกลุ่มที่สมรสกับชาว มาเลย์ แต่ถือเป็นจำนวนไม่มากและเป็นปัญหาทางสังคมทั่วไป ที่มีส่วนได้รับความคุ้มครองตาม กฎหมายท้องถิ่น

3) สาเหตุของปัญหาของคนไทยเหล่านี้คือ มีฐานะยากจน ขาดโอกาสทางการ ศึกษา และ ขาดการรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับมาเลเซีย ประกอบด้วยพฤติกรรมดั้งเดิมที่เชื่อง่าย ค่านิยม แข่งขันทางวัตถุ และอยากมีโอกาสไปต่างประเทศโดยไม่สนใจว่าจะเป็นวิธีใด จึงตกเป็นเหยื่อคน ต่างชาติกลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงมีวลีกล่าวถึง ค่านิยมสตรีว่า “เกิดมาทั้งทีต้องมีสามีฝรั่งให้ได้” ในที่สุดก็ถูกหลอกไปขมยาเสพติดดังกล่าว

4) สถานเอกอัครราชทูตได้ปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจ บทบาท กลไกที่มีอยู่อย่างเหมาะสม เต็มที่ และได้ผลเป็นที่พอใจในระดับหนึ่ง แต่ยังมีปัญหาและอุปสรรคขัดขวางเกิดขึ้นทั้งจากองค์กร ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง ปัญหาทางเทคนิค ปัญหาทางภูมิศาสตร์ซึ่งอยู่นอกเหนือการกำกับของสถาน เอกอัครราชทูต แต่ต้องใช้ไหวพริบ ความร่วมมือของเครือข่ายกลไกสายงานอื่นๆ ร่วมด้วย เพื่อใช้ ในการแก้ปัญหาที่มีอยู่

5) ความคาดหวังของการทำงานคุ้มครองคนไทยในต่างประเทศให้เป็นไปตามเป้าหมายโดยไม่คำนึงถึงระเบียบ กฎหมาย สังคม ของประเทศปลายทางย่อมทำไม่ได้ เนื่องจาก มาเลเซียเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม มีความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา การปฏิบัติเชิงรุกอย่างเดียว แต่ขาดความละเอียดอ่อน อาจเป็นประเด็นเพิ่มปัญหาขึ้นอีกได้

6) คนไทยตกทุกข์ได้ยากเป็นปัญหาต้องแก้ไขมาจาก 3 จังหวัดภาคใต้ ของไทยถึง 65% เป็นชาวไทยมุสลิมที่มีประเพณี ความเชื่อทางศาสนาคล้ายกับประเทศมาเลเซีย แต่บางกลุ่มมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ ซึ่งแตกต่างกันทางความเชื่อศาสนา การปฏิบัติหน้าที่เพื่อช่วยเหลือคนเหล่านั้น จำเป็นต้องทำไปด้วยความระมัดระวัง ละเอียดอ่อน เช่น กรณีคนไทยมุสลิมเสียชีวิตในมาเลเซีย เจ้าหน้าที่กงสุลผู้ให้ความช่วยเหลือต้องปฏิบัติด้วยความระมัดระวัง ผลกระทบทางจิตใจและเงื่อนไขเวลาด้วยความเข้าใจ

7) กลยุทธ์ 4P สำหรับเป็นแบบอย่าง (model or tactic) ในการแก้ปัญหาตามที่นำเสนอ ถือเป็นแนวทางที่สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่และกรมการกงสุล ใช้ดำเนินงานตามพันธกิจ ซึ่งผู้ศึกษาเคยร่วมเป็นวิทยากร เดินทางไปให้ความรู้ตามเวทีชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ และตามเมืองสำคัญ ๆ มาแล้ว เห็นว่า หากสามารถบูรณาการกับหน่วยงานที่มีภารกิจคล้ายกันอย่างจริงจัง จะเป็นการแก้ปัญหาที่ต้นทางได้ดีกว่าในปัจจุบันอย่างแน่นอน

4.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

4.2.1 แก้ปัญหาการขาดบุคคลากรด้านการกงสุล เป็นหน้าที่หน่วยงานส่วนกลางที่จะจัดสรรข้าราชการเพิ่มให้ประเทศที่มีความสำคัญตามภารกิจ ปัจจุบันสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ มีบุคคลกร 9 คน รวมเอกอัครราชทูต ซึ่งน้อยกว่าสถานเอกอัครราชทูตฯ ประเทศเพื่อนบ้านแห่งอื่น 1 คน มีเจ้าหน้าที่ดูแลภารกิจด้านการกงสุล 1 คน ขณะที่คนไทยไปทำงานในมาเลเซียมากกว่า 200,000 คน

4.2.2 จัดสรรงบประมาณเพิ่มตามความสำคัญของการกิจด้านการกงสุล หากได้รับจัดสรรบุคคลกรเพิ่มย่อมเพิ่มศักยภาพในการคิดทำโครงการตามภารกิจการคุ้มครองเพิ่มขึ้น การได้รับงบประมาณสนับสนุนก็เป็นเรื่องจำเป็น เป็นหน้าที่ของกระทรวงจะพิจารณาสนองข้อเสนอของสถานเอกอัครราชทูตฯ ในการจัดทำแผนงบประมาณและแผนปฏิบัติงานต่อไป

4.2.3 ปรับยุทธศาสตร์ของสถานเอกอัครราชทูตฯ ให้ความสำคัญในการกิจด้านการการคุ้มครองคนไทยและด้านการกงสุลเพิ่มขึ้น เนื่องจากปัญหาการเคลื่อนย้ายบุคคลอย่างเสรีในกลุ่มอาเซียนนับวันจะมากขึ้น ปัญหาจะเกิดกับคนไทยที่ขาดความรู้ความเข้าใจพื้นฐานของประเทศปลายทาง (Preventive Diplomacy for the People)

4.2.4 เพิ่มภารกิจสำนักงานหนังสือเดินทางในต่างจังหวัด ให้เป็นหน่วยงานเผยแพร่ข้อมูลของประเทศต่าง ๆ ที่คนไทยนิยมเดินทางไปเที่ยวหรือทำงานต่างประเทศ ให้ความรู้เชิงป้องกันปัญหาในการเดินทางไปต่างประเทศให้เข้มข้นต่อเนื่อง โดยให้สถานเอกอัครราชทูตฯ ส่งผ่านข้อมูลที่ควรประชาสัมพันธ์ให้สำนักงานหนังสือเดินทางในต่างจังหวัดได้โดยตรง

4.2.5 กระทรวงการต่างประเทศ ถือเป็นหลักในการทำหน้าที่ให้นโยบายที่รับมาจากรัฐบาล กำหนดยุทธศาสตร์กระทรวงเกี่ยวกับการต่างประเทศ และจัดสรรบุคลากรตามความสำคัญและปริมาณงาน และงบประมาณที่เหมาะสมให้สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลดำเนินงานต่อไป

4.2.6 แจกข้อมูลคนไทยจาก 5 จังหวัดภาคใต้ที่มีปัญหาตกทุกข์ได้ในมาเลเซียให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) สร้างความใกล้ชิดเพื่อเพิ่มการประชาสัมพันธ์

4.3 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

4.3.1 สถานเอกอัครราชทูตฯ คณะผู้บริหารสถานเอกอัครราชทูต ปรับกระบวนการทบทวนทศน์ ในการทำงานของสถานเอกอัครราชทูตฯ จากการดำเนินนโยบายการทูตแบบเดิมคือ สร้างความสัมพันธ์การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม เป็นเพิ่มการดำเนินงานการทูตเพื่อประชาชนคนไทยมากขึ้น(Preventive Diplomacy for the People)

4.3.2 การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นให้มีส่วนร่วมในการดูแลคนไทยไปร่วมกิจกรรมงานคนไทยให้มากขึ้น สร้างความสำนึกกันว่า “กงสุลคือบุคคลที่รัฐบาลประเทศผู้ส่งส่งไปคุ้มครองดูแลรักษาผลประโยชน์ของคนของชาติตนในต่างประเทศ” ดังนั้น ข้าราชการทีมไทยแลนด์ในทุกสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ จึงปฏิเสธบทบาทการช่วยเหลือคนไทยไม่ได้ เจ้าหน้าที่กงสุลเพียงหนึ่งหรือสองคนคงทำไม่ได้

4.3.3 สถานเอกอัครราชทูตหรือกระทรวงจัดสรรเงินสนับสนุนกิจกรรมของคนไทยในเมืองสำคัญ ๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง เพิ่มเครือข่ายอาสาสมัคร จัดอบรมสัมมนาให้มีจิตอาสาช่วยงานและจัดหารางวัลเสริมแรงให้ตามโอกาสอันควร

4.3.4 จัดการสัมมนาเผยแพร่ความรู้ให้กว้างขวาง โดยบูรณาการกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจังอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอทุกปี

4.3.5 ผลักดันการแก้ปัญหาตามกลไกที่มีอยู่เช่น คณะทำงานร่วมไทย-มาเลเซียว่าด้วยความร่วมมือด้านแรงงาน (JWG) ให้มีความต่อเนื่อง และติดตามผลอย่างจริงจัง หรืออาจยกขึ้นหารือในกรอบการประชุมคณะกรรมการร่วม (Join Commission) ที่มีอยู่แล้ว

4.3.6 ให้โอกาสเจ้าหน้าที่อื่นได้หมุนเวียนทำหน้าที่ด้านกงสุล หรือสลับปรับเปลี่ยนหน้าที่

ให้โอกาสเข้ารับการอบรมที่กระทรวงจัดขึ้นเป็นครั้งคราว รวมทั้งลูกจ้างท้องถิ่นมีโอกาสดังกล่าว เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจ สร้างจิตอาสาในงานช่วยเหลือผู้คุมครองคนไทยในประเทศที่ตนพำนักอาศัย

4.3.7 เพิ่มการเผยแพร่ข้อมูลการคุ้มครอง ข้อควรระวังต่าง ๆ ในมาเลเซียทางสื่อต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องให้มากขึ้น เช่นรายการวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ใน จังหวัดภาคใต้

4.3.8 จัดทำคู่มือการช่วยเหลือคนไทยและออกหนังสือรับรองการเป็นอาสาสมัครช่วยงานสถานเอกอัครราชทูตฯ เพื่อเป็นการยืนยันตัวบุคคลสร้างความน่าเชื่อถือในการติดต่อรับทราบข้อมูลคนไทยตกทุกข์ได้ในเมืองต่าง ๆ ก่อนที่เจ้าหน้าที่สถานเอกอัครราชทูตฯ จะไปติดตามผลต่อไป

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความในหนังสือ

เกรียงศักดิ์ กิติชัยเสรี กฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองคนชาติ วารสารสาราณมย์ ฉบับ
ที่ระลึกครบรอบ 55 ปี 10 กุมภาพันธ์ 2541

สุทธิพร บุญมาก บทบาทเครือข่ายการย้ายถิ่นของแรงงานคนไทยเชื้อสายมะลายูในร้านต้มยำ
ประเทศมาเลเซีย วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ขอนแก่น ฉบับที่ 1 ปีที่ 28

ถาม-ตอบปัญหากฎหมายของคนไทยในต่างแดนผ่านอินเทอร์เน็ต สำนักงานอัยการพิเศษฝ่าย
คุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด

อนุสัญญากรุงเวียนนาว่าด้วยความสัมพันธ์ทางกงสุล ค.ศ.1962 กรมพิธีการทูต กระทรวงการ
ต่างประเทศ

พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ พ.ศ.2541

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ.2551 กระทรวงพัฒนาสังคมและความ
มั่นคงของมนุษย์

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่า ด้วยข้าราชการประจำการในต่างประเทศ พ.ศ.2552

แผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2555-2559 ของรัฐบาล น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี
แถลงต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 23 - 25 สิงหาคม 2554

กระทรวงการต่างประเทศ “แผนปฏิบัติการ 4 ปี พ.ศ. 2552 – 2555”

Department of Immigration of Malaysia “ List of Offences under The Immigration Act,
Immigration Regulation and Passport Act”

เอกสารอื่นๆ

สถานเอกอัครราชทูต เอกสารรายงานปัญหาคนไทยตกทุกข์ได้ยากในมาเลเซีย พ.ศ.2553

สถานเอกอัครราชทูต รายงานเยี่ยมคนไทยในสถานกักกันของตรวจคนเข้าเมืองและเรือนจำ ใน
มาเลเซีย พ.ศ.2553-2555

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “ไทย-
มาเลเซีย : แนวโน้มและทิศทางความร่วมมือ” 30-31 มีนาคม 2555.

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ เอกสารการอบรม เครือข่ายอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือคน
ไทยผู้ตกทุกข์ได้ยากและตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ 13-14 มีนาคม 2553.

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เอกสารประกอบการเยือนมาเลเซียของ
เลขาธิการ ศอ.บต. “ร่วมประชุมทีมประเทศไทยและพบปะหารือผู้ประกอบการร้านต้มยำ”
2555.

ภาคผนวก ข.

การเยี่ยมคนไทยผู้ถูกกักกันรอการส่งกลับใน Immigration Deportation Centers ปี พ.ศ.2553¹
สัมภาษณ์ยืนยันสัญชาติก่อนออกหนังสือสำคัญประจำตัว (C.I.) ใช้เดินทางกลับประเทศไทย

ว/ด/ป	สถานที่/รัฐ	ชาย/ หญิง	จาก 3 จว. ภาคใต้	ภาคตะวันออก เหนือ	ภาคเหนือ	ภาค อื่นๆ	รวม
ก.ค.53	Lenggeng เนเกริเซ็ม บิรัน	16/8	15	5	2	1	24
ส.ค.53	Machap มะละกา	12/8	13	5	2	-	20
ก.ย.53	Semuja ซาราวัก	13	4	6	2	1	13
ค.ค.53	Langkap รัฐเปรัก	18/11	18	7	3	2	29
พ.ย.53	KLIA เซลิงงอร์	9/8	11	4	1	1	17
ธ.ค.53	Pekan Nanas ยะโฮร์	23/6	19	7	2	1	29

หมายเหตุ: สถานเอกอัครราชทูต จะไปเยี่ยมเพื่อตรวจสอบยืนยันสัญชาติและสอบถามข้อมูลเมื่อได้รับแจ้งจาก เจ้าหน้าที่สถานกักกันแจ้งไป เนื่องจากอาจมีบางคนที่ไม่มียกเอกสารเดินทาง หรือเดินทางเข้าด้วยหนังสือผ่านแดน (boeder pass) กรณีที่มีหนังสือเดินทางที่มีอายุใช้ได้ จนท.ตม.มช.จะประสานวันเวลาในการเนรเทศผ่านด่านมาเลเซีย (Bukit Kayu Hitam) เข้าทางด่านนอก อ.สะเดา จ.สงขลา หรือ อ.เบตง จ.ยะลา

¹ สถานเอกอัครราชทูตฯ “รายงานเรื่องการเยี่ยมสถานกักกัน ตม.มาเลเซีย” ระหว่างปี 2553-2554

**การเยี่ยมคนไทยผู้ถูกกักกันรอส่งกลับใน Immigration Deportation Centers
ของมาเลเซีย ปี พ.ศ. 2554**

ว/ด/ป	สถานที่รัฐ	ชาย/ หญิง	จาก 3 จว. ภาคใต้	ภาคตะวันออกเฉียง เหนือ	ภาค เหนือ	ภาค อื่นๆ	รวม
ม.ค.54	Lenggeng เนเกริเซ็มบิลัน	17/8	16	4	3	2	25
มี.ค.54	Langkap เปรัก	28/20	31	9	6	2	48
เม.ย.54	Semuja ซาราวัก	13	2	7	2	1	13
มิ.ย.54	Langkap เปรัก	16/8	14	5	3	2	24
ก.ค.54	KLIA เซลังงอร์	11/4	10	2	2	1	15
ส.ค.54	Semyhe เนเกริเซ็มบิลัน	7/4	7	2	2	-	11
ก.ย.54	Pekan Nanas ยะโฮร์	23/17	15	11	4	-	40
พ.ย.54	Machap มะละกา	12/9	13	6	1	1	21
ธ.ค.54	Langkap เปรัก	18/11	17	5	4	2	29

ภาคผนวก ค

การเยี่ยมผู้ต้องขังไทยในเรือนจำ สังกัดกระทรวงยุติธรรมของมาเลเซียในรัฐต่างๆ

ระหว่าง ปี พ.ศ. 2553 -2554

ว/ด/ป	สถานที่/รัฐ	ผู้ต้องขัง ชาย/หญิง	จาก 3 จว. ภาคใต้	ภาค ตะวันออก เฉียงเหนือ	ภาค เหนือ	ภาค อื่นๆ	รวม
ก.ค.53	Kajang เซลังงอร์	27/14	30	6	3	2	41
ส.ค.53	Thapa เปรัก	20/8	19	5	2	2	28
พ.ย.53	Kuching ซาราวัก	15/1	4	8	2	2	16
ธ.ค..53	Sungaibuloh เซลังงอร์	18	13	4	1		18
ม.ค.54	Kajang เซลังงอร์	21/11	18	6	3	3	32
ก.พ.54	Batu Gajar เปรัก	1 (หญิง)	-	1		-	1
มี.ค.54	Kluang รัฐยะโฮร์	24/5	23	3	2	1	29
ก.ย.54	Kajang เซลังงอร์	15/9	16	5	2	1	24
ต.ค.54	Thapa เปรัก	12/10	17	3	2		22
พ.ย.54	Sugaibuloh เซลังงอร์	10	5	4	1	-	10
ธ.ค.54	Bentong ปาหัง	9	5	4	-	-	9



ภาคผนวก ก. มาเลเซีย (Malaysia)

- มุ่งเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี พ.ศ. 2563 (Vision 2020) และมีแผนพัฒนาต่อเนื่อง (Mission 2057) เป็นแนวทางพัฒนาประเทศจนถึงปี พ.ศ. 2600
- มีบทบาทสำคัญในอาเซียน และองค์การการประมุขอิสลาม (OIC)
- ต้องการเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจการค้าของ OIC โดยใช้ศักยภาพด้านการบริหารธนาคารอิสลาม และอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล
- ในปี พ.ศ. 2553 นักท่องเที่ยวจากมาเลเซียมาไทยมากเป็นอันดับหนึ่ง และเป็นคู่ค้าสำคัญของไทย

ข้อมูลทั่วไป			
พื้นที่	329,758 ตารางกิโลเมตร (ประมาณ 64% ของไทย)	พระประมุข	สมเด็จพระราชาธิบดีฮัลลาลาติก บิลลาห์ ตวนกู มิซาน ไชนัล อาบิ ดิน อิบนิ อัลมาร์ฮูม สุลต่านมะห์มุด อัลมุกตาฟี บิลลาห์ ชาห์ สมเด็จพระราชาธิบดีองค์ที่ 13 (His Majesty Al-Wathiqu Billah Tuanku Mizan Zainal Abidin ibni Al-Marhum Sultan Mahmud Al-Muktafi Billah Shah)
เมืองหลวง	กรุงกัวลาลัมเปอร์	นายกรัฐมนตรี	ดาโต๊ะ ศรี มุห์ฮัมหมัด นาจิบ บิน ตุน अबดุล ราซัค (Dato' Sri Mohd Najib bin Tun Abdul Razak)
ประชากร	28.3 ล้านคน (พ.ศ. 2552)	รพ.กต.	ดาโต๊ะ ศรี อานิฟาห์ บิน ฮัจญี อามาน (Dato' Sri Anifah bin Haji Aman)
ภาษาราชการ	มาเลย์	วันชาติ	31 สิงหาคม
ศาสนา	อิสลาม (60%) พุทธ (19%) คริสต์ (12%)	วันสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับไทย	31 สิงหาคม พ.ศ. 2500

ข้อมูลเศรษฐกิจ (2553)			
GDP	237.8 พันล้าน USD (ไทย 317.7 พันล้าน USD)	สกุลเงิน	ริงกิต (1 ริงกิตประมาณ 10.08 บาท สถานะ 21 มี.ค. 54)
GDP per Capita	8,403 USD (ไทย 4,719.8 USD)	เงินทุนสำรอง	109.8 พันล้าน USD (28 ก.พ. 54) (ไทย: 176 พันล้าน USD สถานะ 2 มี.ค. 54)
Real GDP Growth	ร้อยละ 7.2 (ไทย: ร้อยละ 7.8)	อัตราเงินเฟ้อ	ร้อยละ 1.7 (ไทย: ร้อยละ 3.3)
ทรัพยากรสำคัญ	ยางพารา น้ำมันปาล์ม น้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ ไม้		
อุตสาหกรรมหลัก	อิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหาร		
สินค้าส่งออกที่สำคัญ	ผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ น้ำมันปาล์ม เคมีภัณฑ์ ก๊าซธรรมชาติเหลว-LNG น้ำมันดิบ		
ตลาดส่งออกที่สำคัญ	สิงคโปร์ จีน ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ไทย		
สินค้านำเข้าที่สำคัญ	ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรและอุปกรณ์ ผลิตภัณฑ์โลหะ อุปกรณ์ด้านการขนส่ง		
ตลาดนำเข้าที่สำคัญ	ญี่ปุ่น จีน สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกา ไทย		

สถิติที่สำคัญไทย – มาเลเซีย (2553)	
มูลค่าการค้ารวม	21,275 ล้าน USD (คิดเป็นร้อยละ 5.67 ของการค้ารวมของไทย) ไทยส่งออก 10,566 ล้าน USD ไทยนำเข้า 10,708 ล้าน USD ไทยเสียเปรียบดุลการค้าจำนวน 142 ล้าน USD
สินค้าส่งออกของไทย	คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ ยางพารา น้ำมันสำเร็จรูป แผงวงจรไฟฟ้า ผลิตภัณฑ์ยาง เคมีภัณฑ์ เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ มอเตอร์และเครื่องกำเนิดไฟฟ้า
สินค้านำเข้าจากมาเลเซีย	เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ น้ำมันดิบ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ สื่อบันทึกข้อมูล ภาพ เสียง เคมีภัณฑ์แผงวงจรไฟฟ้า เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เครื่องใช้เบ็ดเตล็ด เครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ น้ำมันสำเร็จรูป
การลงทุน	มาเลเซียได้รับการอนุมัติจาก BOI จำนวน 39 โครงการ โดยโครงการที่ยื่นขอส่วนใหญ่อยู่ในอุตสาหกรรม เซมิคอนดักเตอร์ ภาคบริการ และภาคการเกษตร คิดเป็น 4,808 ล้านบาท (หลายโครงการเป็นการร่วมทุนจากหลายประเทศ)
การท่องเที่ยว	ปี 2553 มีนักท่องเที่ยวจากมาเลเซียมาไทยประมาณ 1.96 ล้านคน (ปี 2553 นักท่องเที่ยวไทยไปมาเลเซีย 1.45 ล้านคน)
แรงงานไทยในมาเลเซีย	มีแรงงานไทยประมาณ 195,000 คน (เป็นแรงงานถูกกฎหมาย 6,787 คน) ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงกัวลาลัมเปอร์และรัฐสลังงอร์ ทำงานด้านการก่อสร้าง เป็นพ่อครัวแม่ครัวในร้านอาหารไทย และงานในภาคการเกษตรกรรม (เช่น รับจ้างทำสวนยาง สวน ปาล์ม) และภาคบริการ เช่น นวดแผนไทยซึ่งเป็นตลาดแรงงานใหม่ที่มีศักยภาพ
สำนักงานของไทยในมาเลเซีย	กัวลาลัมเปอร์ (สถานเอกอัครราชทูต) / ปีนังและโกตาบารู (สถานกงสุลใหญ่)
สำนักงานของมาเลเซียในไทย	กรุงเทพฯ (สถานเอกอัครราชทูต) / สงขลา (สถานกงสุลใหญ่)

ภาคผนวก ก

1. การรายงานผลการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ 2554 ของทีมประเทศไทยประจำประเทศมาเลเซีย

ประเด็นยุทธศาสตร์	โครงการ/กิจกรรม (ตามที่ระบุในแผน)	ผลการดำเนินงาน	ปัญหา อุปสรรค
5. มิติด้านการกงสุล 5.1 ให้บริการด้านการกงสุล (หนังสือเดินทางไทย ทะเบียน ราษฎร ทะเบียนครอบครัว นิติกรณ และการตรวจลงตรา)	- ให้การบริการด้านการกงสุล 29,010 ราย -การจัดกงสุลสัญจร 3 ครั้ง	ทำหนังสือเดินทางไทยเล่มใหม่ 1,808 ราย (ยกเลิกต่ออายุ เพิ่มหน้า นสค.) ออกหนังสือสำคัญประจำตัว 349 ราย ทะเบียนสมรส - ราย ทะเบียนหย่า 1 ราย รับจดทะเบียนการเกิด 153 ราย รับแจ้งการตาย (มรณะบัตร) 47 ราย นิติกรณ 3,275 ราย ตรวจลงตรา 22,662 ราย รวม 28,295 ราย - ดำเนินการได้ 3 ครั้ง (ยะโฮร์บาฮู 2 ครั้ง และกูชิง 1 ครั้ง)	-ตามนโยบายกรมการกงสุล ได้ ยกเลิกการต่ออายุและเพิ่มหน้า นสค.แล้ว - การทำเล่มใหม่จะได้ประมาณ 2- สัปดาห์ ปัจจุบันได้เร็วขึ้น ภายใน 2 สัปดาห์ - เมื่อมีคนไทยเสียชีวิต ญาติ หรือนายจ้างมักจัดการนำศพ กลับ ปท.ก่อน - ขาดบุคคลากร - จัดตามงบประมาณที่ได้รับ

การรายงานผลการปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ 2554 ของทีมประเทศไทยประจำประเทศมาเลเซีย

ประเด็นยุทธศาสตร์	โครงการ/กิจกรรม (ตามที่ระบุในแผน)	ผลการดำเนินงาน	ปัญหา อุปสรรค
5.2 การคุ้มครองดูแลผลประโยชน์ ของคนไทยในมาเลเซีย	- คุ้มครอง/ดูแลผลประโยชน์ของ คน ไทยในมาเลเซีย	- ช่วยเหลือคนไทยผู้ตกทุกข์ได้ยากเดินทางกลับประเทศ ไทย 89 ราย - เยี่ยมคนไทยที่ติดโทษจำคุกในเรือนจำ / สถานกักกัน / บ้านพักฉุกเฉิน 14 ครั้ง - เดินทางไปตรวจเยี่ยมคนไทยที่ติดโทษในรัฐซาราวัก 3 ครั้ง - เดินทางไปร่วมเป็นพยานในการชี้ตัวผู้ต้องหาคนไทย/ ร่วมรับฟังการพิจารณาคดีคนไทยที่ทำผิดกฎหมาย/จัดห ล่ามภาษาไทยให้กับคนไทยที่ร้องขอหรือทางการมาเลเซีย ร้องขอ 8 ครั้ง - ส่งตัวหญิงไทยที่ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์กลับประเทศ ไทย 10 ครั้ง (23 คน)	คนชาติอื่นที่ถูกจับในมาเลเซีย มักอ้างกับเจ้าหน้าที่ว่าเป็นคน ไทย และทางการมาเลเซียมักจะ ขอให้ฝ่ายกงสุลทำการตรวจ สอบสัญชาติโดยไม่มีเอกสาร สำคัญใดๆและ ชื่อ-สกุล ที่ ถูกต้อง อยู่เสมอ จึงตรวจสอบ ไม่ได้ คงทำได้เพียงการไปสัมภาษณ์ ชายซึ่งปรากฏว่าส่วนใหญ่ เป็นคนสัญชาติอื่นที่แอบอ้างว่า เป็นคนไทยทำให้เสียเวลา และ ส่งผลกระทบต่อภาพพจน์ของไทย

5.3 การเลือกตั้งนรจ.2554	- รมร้งค้ให้คนไทยมาลงทะเบียนและมาใช้สิทธิเลือกตั้งเพิ่มขึ้น	- ประสาน ตม.มช.เพื่ออำนวยความสะดวกในการส่งตัวคนไทยจาก Deportations Centers ในรัฐต่าง ๆ กลับประเทศไทยตลอดปี 34 ครั้ง กว่า 500 คน (ร่วมโครงการส่งคนไทยกลับบ้าน 1 ครั้ง) -เยี่ยมคนไทยที่เจ็บป่วย/บาดเจ็บ ที่โรงพยาบาล 10 ครั้ง ส่งคนป่วยกลับไทยโดยนำส่งชายแดนและทางเครื่องบิน 6 ครั้ง - เจริญกเว้นค่ารักษาพยาบาลคนไทยป่วยรวม 8 คน ได้รับยกเว้นกว่า 300,000 บาท -เยี่ยมนักศึกษาไทย / ชุมชนคนไทย 15 ครั้ง - ให้คำแนะนำปรึกษา การแก้ไขปัญหาครอบครัว/ปัญหาสุขภาพจิต 22 ครั้ง - มีคนไทยมาลงทะเบียน 3,360 คน เพิ่มขึ้น 89 % มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 1,444 เพิ่ม 48 % เมื่อเทียบกับปี 2551	-การเยี่ยมคนไทยในเรือนจำ/โรงพยาบาล ที่อยู่ในต่างจังหวัด ที่ห่างไกลไม่สามารถทำได้ โดยลับล่อน การแก้ไขปัญหาครอบครัวจะสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งสองฝ่าย คือสามีภรรยา ที่ผ่านมาฝ่ายสามีชาวมาเลเซียมักไม่ให้ความร่วมมือและ สอท.ไม่มีอำนาจบังคับ วิธีแก้ไขปัญหา สอท.จะแนะนำช่วยเหลือให้ฝ่ายหญิง (ไทย) ร้องขอความช่วยเหลือผ่านองค์กรเพื่อเด็กและสตรีซึ่งได้ผลดีพอควร -คนไทยย้ายกลับ ปท.แล้วไม่แจ้งถอน - ส่วนมากคนไทยไม่อยู่ถาวร
---------------------------------	--	--	--

ภาคผนวก ก

แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2555 ของทีมประเทศไทย ประจำประเทศมาเลเซีย

ประเด็นยุทธศาสตร์	เป้าหมายปี 2555	โครงการ/กิจกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย	ผลการดำเนินงานปี 2554	งบประมาณ
5. มิติด้านการกงสุล 5.1 ให้บริการด้านการกงสุล (หนังสือเดินทางไทย ทะเบียนราษฎร ทะเบียนครอบครัว นิติกรณ์ และการตรวจลงตรา และคาดว่าจะมีการเลือกตั้งทั่วไปในปี 2554)	เพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการบริการด้านการกงสุล ให้สะดวก รวดเร็ว ยิ่งขึ้น	จำนวนผู้ขอรับบริการ 30,000 ราย จัดโครงการกงสุลสัญจร 3 ครั้ง ติดตาม/ช่วยเหลือกรณีคนไทยตกทุกข์/ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ อย่างรวดเร็ว ทันต่อสถานการณ์	ให้บริการด้านการกงสุล 29,010 ราย ได้จัดกงสุลสัญจร 3 ครั้ง -ช่วยเหลือคนไทยผู้ตกทุกข์ได้ยากเดินทางกลับประเทศไทย 89 ราย -เดินทางไปสืบหาคนไทยเข้าเมืองผิดกฎหมายในรัฐซาราวัก 3 ครั้ง -ช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์ สัญชาติไทยให้เดินทางกลับ	
5.2 การคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์ของคนไทยในมาเลเซีย	คุ้มครอง ดูแลผลประโยชน์ของคนไทยในมาเลเซีย อย่างเต็มที่	- เยี่ยมคนไทยที่ต้องโทษ / เยี่ยมคนไทยที่เจ็บป่วย ตามความเหมาะสมและโอกาสอำนวย		

5.3 การประชาสัมพันธ์ให้คนไทย มาลงทะเบียนเลือกตั้งทั่วไป และทำ ทะเบียนคนไทยตลอดปีในปี 2555	จำนวนผู้มาลงทะเบียนใช้สิทธิ เลือกตั้งมากกว่า ปี 2554 ซึ่งมี จำนวน 3,360 คน	- เสริมสร้างสามัคคีและความเป็น เอกภาพในหมู่คนไทยด้วยการ เยี่ยมนักเรียนไทยและชุมชนคน ไทย มากขึ้น - เยี่ยมทำความรู้บ้านพักฉุกเฉินของ NGO เพื่อให้ความช่วยเหลือคนไทย ตกทุกข์ได้ยากในรัฐที่มีคนไทยพำนัก อาศัยอยู่มาก 2 - 3 แห่ง - ประชาสัมพันธ์ให้คนไทย ลงทะเบียนอย่างต่อเนื่องทั้งปี	ประเทศไทย 23 ราย - เดินทางไปร่วมเป็นพยานในการ ชี้ตัวผู้ต้องหาคนไทย/ร่วมรับฟัง การพิจารณาคดีคนไทยที่ทำผิด กฎหมาย/จัดหาล่ามภาษาไทย ให้กับคนไทยที่ร้องขอหรือ ทางการมาเลเซียร้องขอ 8 ครั้ง - เยี่ยมคนไทยที่ต้องโทษจำคุกใน เรือนจำ 14 ครั้ง - เยี่ยมคนไทยที่เจ็บป่วย/บาดเจ็บ ที่โรงพยาบาล 9 ครั้ง - เยี่ยมนักศึกษาไทย / ชุมชนคน ไทย 14 ครั้ง - ให้คำแนะนำปรึกษา การแก้ไข ปัญหาครอบครัว/ปัญหา สุขภาพจิต 22 ครั้ง	
--	---	---	--	--

ประวัติส่วนตัว

นายสมพงษ์ GANGTHONG

อัครราชทูตที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์



การศึกษา

- เตรียมอุดมศึกษาศาสตร် มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยวัดบวรนิเวศวิหาร
- B.A. (English Literature), Meerut University, UP, India
- M.A. (Political Science) Meerut University, UP, India
- ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2528 - 2534	รับราชการครูตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 3-4 ร.ร. หลวงพ่อปานคลองด่าน อนุสรณ์ สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
พ.ศ.2534 - 2536	กระทรวงการต่างประเทศ ตำแหน่งเจ้าหน้าที่การทูต 4 สำนักงาน ปลัดกระทรวง
พ.ศ.2536 - 2540	เลขานุการตรี – โท สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ เนปาล
พ.ศ.2540 - 2542	เจ้าหน้าที่การทูต 6 กองแบบพิธี กรมพิธีการทูต
พ.ศ.2543 - 2546	เลขานุการเอก (งานกงสุลและพิธี) สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงลอนดอน
พ.ศ.2547 - 2553	เจ้าหน้าที่การทูต 7 กองตรวจลงตราฯ กรมการกงสุล เป็นวิทยากรในรายการเวทีชุมชนในภาคเหนือ-ตะวันออกเฉียงเหนือ จัดรายการวิทยุสราญรมย์ “รายการกงสุลสัมพันธ์”
พ.ศ.2553 – ปัจจุบัน	อัครราชทูตที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์

ประกาศเกียรติคุณ

- พ.ศ.2546 ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณในฐานะทำคุณประโยชน์ต่อวัดพุทธปทีป-
พระพุทธศาสนาและชุมชนคนไทยในสหราชอาณาจักร
- พ.ศ.2548 ได้รับคัดเลือกให้เป็นข้าราชการพลเรือนดีเด่น ของกรมการกงสุล
- พ.ศ.2554 ได้รับรางวัล “คนดีของแผ่นดิน” ผู้แทนข้าราชการเขต 10 กทม.เพียง 1
คน จัดโดย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตใน
ภาครัฐ (ปปท.) กระทรวงยุติธรรม รายการ “คนค้นคน” บริษัททีวีบูรพา
จำกัด

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

- พ.ศ.2553 ทวีติยาภรณ์ช้างเผือก
- พ.ศ.2554 เหรียญจักรพรรดิมาลา
